

ตามรอยพระบาทยาตรา

ณ บ้านมั่ง ดอยแม่สลา

จัดพิมพ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ

เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ

บทอาศิรวาท

สัปดาห์ที่ ๒๑

สรวีฟ้ากราบองค์นรินทร์	พระภทรอดิศร
ขวัญประชากร	จรดเมือง
คือองค์ปรีชาเรือง	กรณียกิจเนื่อง
บรรดูลือเลื่อง	ประเทืองไทย
พลราษฎร์ดำเนิรชัย	ธ วจนชัย
ทุกขปลาดไกล	เจริญชน
“บ้านม้งแม่ลา” เสด็จยล	สัชรและพนสณฑ์
ภูถดบัง	ทุกนการ
พงไพรพฤษพรณ ธ สันผ่าน	วิริยอุตสาหการ
นำเกษตรสาร	ณ “ม้ง” แดน
ทรงธรรมทรงคุณพิทักษ์ไคว้น	พิรณสุขแสน
พฤษทนนั่น	สถาพร
จักตามรอยบาทพระภูธร	วิบุรณกสิกร
ทำนุนาคร	นิรันตรกาล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า
องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแยง
อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรทิพย์ คำดี : ประพันธ์)

ตามรอยพระบาทยาตรา

ณ บ้านม้ง ดอยแม่สลา

คำนำ

ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นดินแดนในฝัน (Land of the dream) ซึ่งมีอารยธรรมอันรุ่งโรจน์ มีอายุเก่าแก่นานนับกว่า ๔๐๐ ปีห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่ริมประมาณ ๑๖ กิโลเมตร เดิมเป็นหมู่บ้านหนึ่ง ที่ขึ้นอยู่กับอำเภอสะเมิง ต่อมายกฐานะเป็นตำบลเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙ มีพื้นที่ทั้งสิ้น ๕๒.๒๐ ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๐ หมู่บ้าน ทิศเหนือติดกับตำบลแม่แรมอำเภอแม่ริมและตำบลสะเมิงเหนืออำเภอสะเมิง ทิศใต้ติดกับตำบลบ้านปางอำเภอหางดง ทิศตะวันออกติดกับตำบลแม่แรมอำเภอแม่ริม และตำบลสุเทพอำเภอเมือง ทิศตะวันตกติดกับตำบลสะเมิงเหนือและตำบลสะเมิงใต้อำเภอสะเมิง

ภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับกับพื้นที่ราบเชิงเขา มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์สวยงามซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำแม่สลา มีภูมิอากาศที่หนาวเย็นเกือบตลอดทั้งปี พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ลิ้นจี่ พริกหวาน ซาโยเต้ ดอกกุหลาบ ดอกเบญจมาศสตรอเบอร์รี่ มะเขือเทศ นอกจากนี้รายได้ของชุมชนมาจากการท่องเที่ยวและการค้าขาย

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลโป่งแยง ประกอบด้วยชาวไทยพื้นราบและชาวเขาเผ่าม้ง มีความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมและประเพณี ต่างก็มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชาว “ม้ง” และชาวไทยพื้นราบที่อยู่ร่วมกันด้วยความรักและความเข้าใจ ตั้งแต่วันวานจนถึงวันนี้นั้น ทุกคนต่างตระหนักดีว่าสายใยแห่งสัมพันธ์ภาพเกิดขึ้นได้ด้วยพระบารมีแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระองค์มีพระมหากรุณาธิคุณเป็นอเนกประการ เพื่อทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ชาวเขาในพื้นที่บ้านม้งแม่สลา

หนังสือ “ตามรอยพระบาทยาตรา ณ บ้านม้ง ดอยแม่สลา” จึงจัดพิมพ์ขึ้นด้วยความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์

ขอขอบคุณบุคคลผู้อนุเคราะห์ข้อมูลความรู้ ผู้แต่งหนังสือและเอกสารรวมทั้งผู้มอบภาพถ่ายทุกภาพให้ฝ่ายจัดทำหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอขอบคุณชาวม้งทุกคนเป็นอย่างสูง

คุณภาพของหนังสือเล่มนี้มีคุณค่าอันยิ่งใหญ่ ในการสร้างความรักชาติรักแผ่นดินไทยอันเป็นที่รักของคนไทยทั้งมวล

องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแยง
อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

CONTENTS

สารบัญ

๙

ปฐมบท : มิ่งแม่สา เกิดให้ ๘๔ พรรษา

๒๓

๒ : บรรพชนมิ่งและหมู่บ้านมิ่งแม่สา

๓๕

๓ : ตามรอยพระบาทยาตรา

๙๓

๔ : ด้วยเปี่ยมล้นพระเมตตา
“มิ่งแม่สา จึงมีวันนี้”

๑๑๓

๕ : กลั่นจิตฝากถ้อยร้อยคำถวาย

๑๒๗

ปัจฉิมบท : จักตามรอยพระบาทยาตรา

๑๔๐

บรรณานุกรม

ปฐมบท :

มิ่งแม่สา เทิดไท้ ๘๔ พรรษา

▲ ภาพที่ ๑ : หลังจากได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์แห่งกรุงสยาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จประพาสหัวเมืองฝ่ายเหนือครั้งแรก เมื่อ ปีพุทธศักราช ๒๕๐๑

สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความสุขความร่มเย็นนับเป็นเวลายาวนาน ด้วยพระบารมีแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามินทรราช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงเป็นมหาราชผู้เป็นที่รักยิ่งของพสกนิกรตั้งพระสมัญญานาม **“สมเด็จพระภัทรมหาราช”**

นับแต่วันที่ ๕ เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓ วันที่มีการตั้งพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามแบบอย่างโบราณราชประเพณี ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ เพื่อทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่พสกนิกรอย่างอนเอนอนันต์ จนเกินสรรคำพรรณนาได้

ครบถ้วนสมบูรณ์ น้ำพระทัยของพระองค์เป็นที่ประจักษ์แก่ผองชนทุกหมู่เหล่าในทุกด้าวแดน ทรงปฏิบัติพระองค์ตามพระปณมบรมราชโองการที่ว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามโดยแท้จริง”**

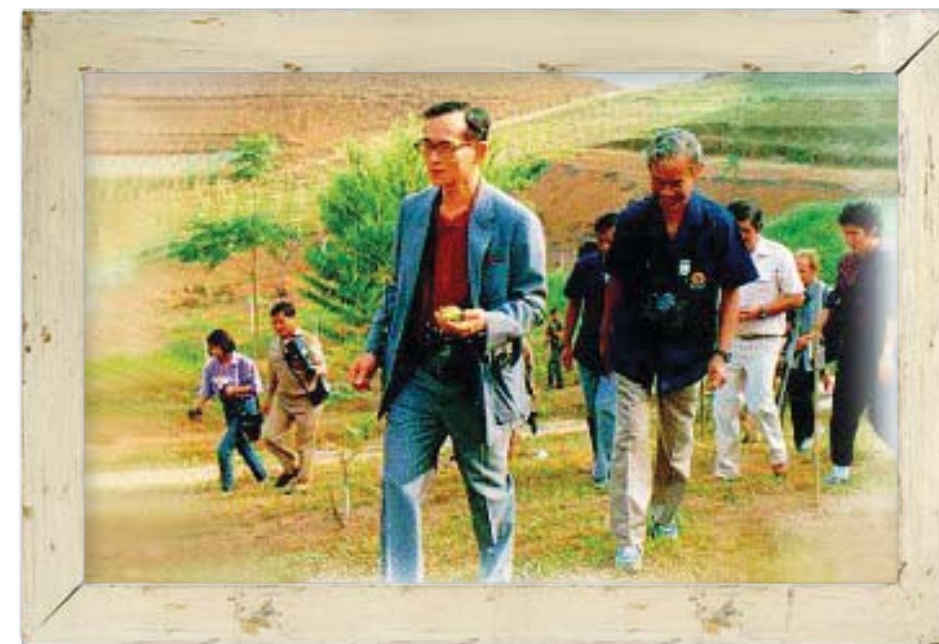

▲ ภาพที่ ๒ : การเสด็จประพาสต้นบนดอย ทรงฉลองพระองค์ในชุดเครื่องแบบทหาร เตรียมพร้อมสำหรับพื้นที่ป่าเขาลำเนาไพร บ่อยครั้งพระองค์ประทับนั่งร่วมกับราษฎร พร้อมกับมีพระราชปฏิสันถารกับทุกคนด้วยความสนพระราชหฤทัย และทรงตระหนักในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของราษฎร

“การเสด็จประพาสต้นบนดอย”เป็นราชกิจประการหนึ่ง ที่แสดงถึงพระราชปณิธานในการครองแผ่นดินโดยธรรมของพระองค์ ซึ่งเป็นที่ประทับใจในกลุ่มอาณาประชาราษฎร์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ พระบรมฉายาลักษณ์ขณะเสด็จประพาสต้นบนดอยก่อให้เกิดความปิติยินดีและซาบซึ้งในน้ำพระทัย พระองค์ทรงพระดำเนินไปตามพื้นที่บนดอย ซึ่งพื้นที่บางแห่งชรุขระยากแก่การสัญจร พระองค์ทรงพระดำเนินด้วยพระทัยมุ่งมั่น เพื่อทอดพระเนตรความเป็นอยู่ของราษฎร ทรงฉลองพระองค์ในชุดเครื่องแบบทหารที่พร้อมสำหรับพื้นที่ป่าเขาลำเนาไพร บางพื้นที่เมื่อเสด็จถึง พระองค์จะประทับนั่งร่วมกับราษฎรในพื้นที่พร้อมๆกับมีพระราชปฏิสันถารกับทุกคนด้วยความสนพระราชหฤทัย ทรงตระหนักในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของราษฎร ทรงห่วงใย และสังเกตสภาพพื้นที่การดำเนินชีวิต สภาพการต่อสู้กับภัยธรรมชาติ การต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคในการทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎรด้วยน้ำพระทัยที่ทรงคำนึงถึงความผาสุกของราษฎร ดังเช่นเวลาและเหตุการณ์อันหลากหลายที่ผันผ่านทำให้ทุกคนประจักษ์ในน้ำพระทัยที่ว่า “ทุกข์ของราษฎร คือ ทุกข์ของพระองค์”

▲ ภาพที่ ๓ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จนมัสการพระธาตุดอยสุเทพ ระหว่างที่ประทับอยู่เชียงใหม่ คราเสด็จเยี่ยมประชาชน หัวเมืองฝ่ายเหนือเป็นครั้งแรก เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๑

▲ ภาพที่ ๖ : จากการเสด็จประพาสต้นบนดอย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงก่อตั้งมูลนิธิโครงการหลวงขึ้น เพื่อช่วยชาวเขา ช่วยชาวเรา และช่วยชาวโลก

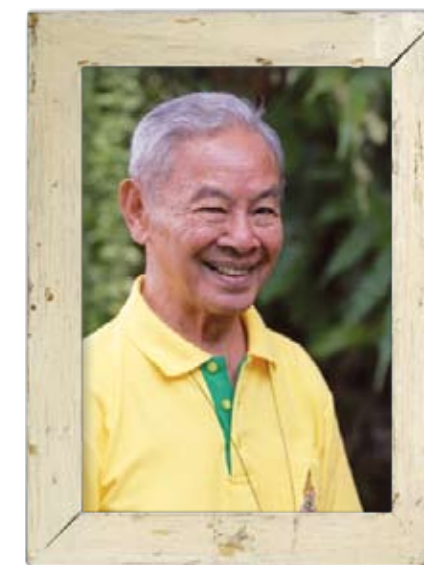

▲ ภาพที่ ๔ : บรรดาสาวงามช่างพ้อน แสดงถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ระหว่างที่ประทับ ณ จังหวัดเชียงใหม่

▲ ภาพที่ ๕ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จพระราชดำเนินจากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ มาประทับแรม ณ ดอยแม่สา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๗

จากการเสด็จประพาสต้นบนดอยที่กล่าวมาข้างต้น จึงก่อให้เกิดโครงการหลวงในภาคเหนือ ดังบทสรุปในหนังสือ ชื่อ **ประพาสต้นบนดอย** ของคณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี (๒๕๕๐ : ๑๖-๑๙) ซึ่งกล่าวว่า เดิมโครงการหลวงเป็นโครงการส่วนพระองค์ อย่างแท้จริงตั้งแต่เริ่มต้น พระองค์ทรงบริจาคพระราชทรัพย์ ส่วนพระองค์ เพื่อพิสูจน์ทฤษฎี ดุลแลอริปไตยของประเทศที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ ความผาสุกของราษฎร โดยพระองค์ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี รับสนอง แนวนพระราชดำริ และทรงดำรงฐานะ “ประธานโครงการหลวง” จนประสบความสำเร็จและก้าวหน้า และในที่สุดได้เปลี่ยนจาก โครงการหลวงเป็น “มูลนิธิโครงการหลวง” เมื่อ พุทธศักราช ๒๕๓๕ โครงการนี้จึงแสดงถึงพระราชวิสัยทัศน์ของพระองค์ อย่างชัดเจน ในการตระหนักถึงการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

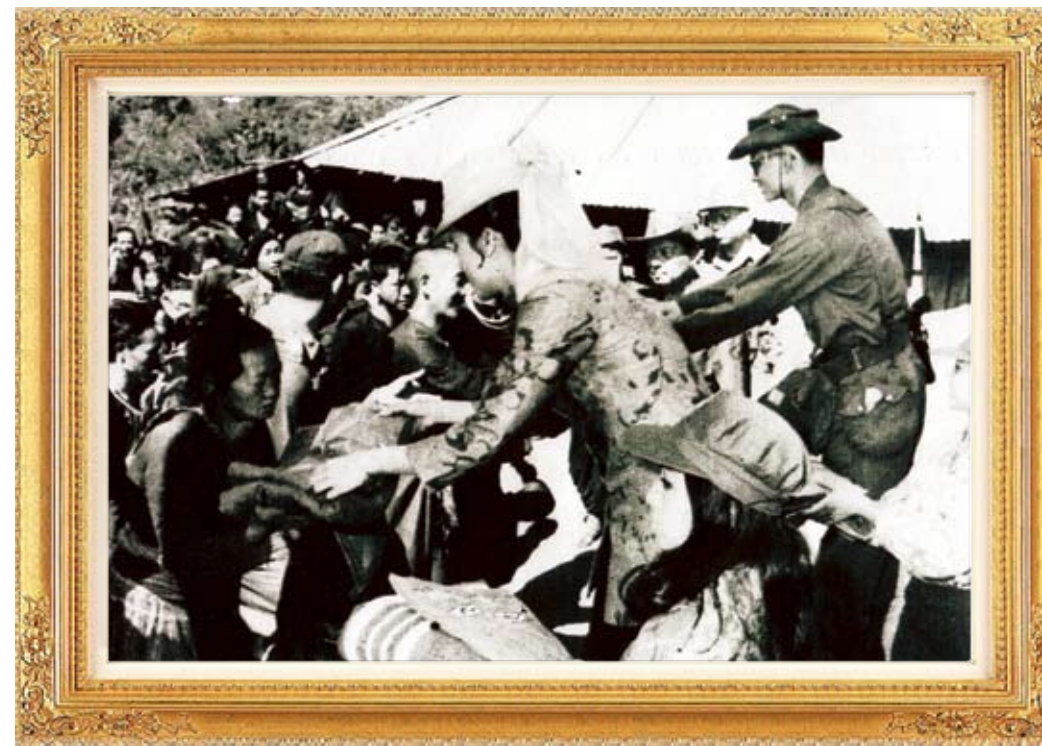
▲ ภาพที่ ๗ : หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี ประธานมูลนิธิโครงการหลวง

▶ ภาพที่ ๘ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงยึดหลักแห่งภูมิสังคม เข้าใจคน เข้าใจพื้นที่ เคารพภูมิปัญญาของคนในพื้นที่

พระองค์จึงทรงเป็นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์ด้วยทรงยึดหลักแห่งภูมิสังคม ทรงเข้าใจคนในพื้นที่ ทรงศึกษาภูมิสังคมของพื้นที่อย่างละเอียด นั่นคือ ลักษณะพื้นที่ทางกายภาพและสังคม วัฒนธรรมของผู้คน การเคารพภูมิปัญญาของคนในพื้นที่ย่อมส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน

▶ ภาพที่ ๙ : หลักการพัฒนาของพระองค์ ▶ ทรงศึกษาลักษณะพื้นที่ทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรม เพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

▶ ภาพที่ ๑๐ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงช่วยเหลือชาวเขา เพื่อให้ชาวเขาช่วยเหลือตัวเอง

▶ ภาพที่ ๑๑ : โครงการหลวง ส่งเสริมให้ชาวเขามีอาชีพ มีรายได้ จากการปลูกพืชทดแทนการปลูกพืชเสพติด

▶ ภาพที่ ๑๒ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้แยกพื้นที่ป่าออกจากพื้นที่ทำกิน

▲ ภาพที่ ๑๓: หลักการทำงานโครงการหลวง ให้ยึดหลัก
การลดขั้นตอน เน้นให้พึ่งตนเอง ปิดทองหลังพระ

พระราชวิสัยทัศน์และแนวพระราชดำริทำให้
ผู้ปฏิบัติงานในโครงการหลวงมีหลักการทำงาน อาทิ
การลดขั้นตอน การทำอย่างรวดเร็ว การเน้นให้
พึ่งตนเอง การปิดทองหลังพระ หลักการนี้นำไปสู่
วิธีการทำงานที่สำคัญ คือ การประสานงานและร่วมมือ
การบุกเบิกและทดสอบสิ่งใหม่ๆ การกำหนดทางเลือก
และการสร้างจิตสำนึกของชาวเขาบนพื้นที่สูง

▲ ภาพที่ ๑๔: พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีความมุ่งมั่นและสนพระราชหฤทัย ต่อการทดสอบ-สาริต การปลูกพืชที่จะนำมา
ทดแทนการปลูกพืชเสพติด เพื่อสร้างอาชีพแก่ชาวเขา

ดังจะเห็นได้จากกระแสพระราชดำรัสพระราชทานในโอกาสที่ผู้อำนวยการโครงการหลวงนำคณะบุคคลต่างๆ
เข้าเฝ้าทูลเกล้าฯของมูลนิธิพระบาทถวายเงินเพื่อพระราชทานแก่โครงการหลวง ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ วันเสาร์ที่
๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ (ประพาสต้นบนดอย, ๒๕๕๐: ๒๐)

โครงการหลวงนี้เริ่มต้นด้วยกิจการเล็กๆ น้อยๆ และได้ขยายขึ้นมาด้วยการสนับสนุนของทางราชการและ
ทางเอกชนร่วมกัน ซึ่งส่วนมากรูปแบบนี้จะทำได้ลำบาก เพราะว่า ถ้าเป็นส่วนราชการก็ต้องทำตามระเบียบ
ราชการ ซึ่งล่าช้าไม่ทันการ ถ้าเป็นภาคเอกชนก็อาจไม่มีกำลังพอ การร่วมกันจึงเป็นวิธีที่ทำให้เกิดผล ผลนั้นก็ดัง
ที่ท่านทุกคนได้เห็นประจักษ์แล้ว ทำให้คนในภาคเหนือนี้ ทั้งที่อยู่บนภูเขา ทั้งที่อยู่ในที่ราบได้รับการสนับสนุน
และสงเคราะห์ ช่วยให้เกิดพัฒนาตนเองขึ้นมา โดยทำให้สิ่งที่เคยเป็นปัญหาลดลงไป สิ่งที่เป็นปัญหานั้นก็ทราบกันทั่วไปว่า
ในภาคเหนือนี้มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การผลิตวัตถุดิบของยาเสพติด ซึ่งโครงการหลวงก็สามารถลด
จำนวนของยาเสพติดนี้ลงได้อย่างเห็นได้ชัด และนอกจากนี้ ก็ลดภัยของความเข้าใจผิดในระหว่างประชาชนบนภูเขา
และประชาชนในที่ราบ ทำให้มีความร่วมมืออย่างดี ทั้งทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งหมดนี้มีฐานะดีขึ้น
เป็นผลให้ประเทศมีความเจริญเป็นส่วนรวมและมีความปลอดภัยมั่นคงในที่สุด"

▲ ภาพที่ ๑๕ : นายสุรพล สุขพงษ์ไทย หัวหน้าโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาบ้านแม่สาใหม่ กับนายวิชัย ภูสิริพัฒนานนท์ (ผู้ใหญ่บ้านแม่สาใหม่ในปัจจุบัน-ปีพุทธศักราช ๒๕๕๕)

“ม้งแม่สา” เป็นพื้นที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ครั้งเสด็จประพาสต้นบนดอย จนถึง การเกิดขึ้นของมูลนิธิโครงการหลวง พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ เพื่อ “ม้งแม่สา” จนมีความเจริญในด้านต่างๆ ทั้ง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเสด็จเยือนพื้นที่ “ม้งแม่สา” ก่อให้เกิดพื้นที่สีเขียวแห่งความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ที่มีการป้องกันการทำลายป่าต้นน้ำ มีการปลูกป่าทดแทน เลิกการโยกย้ายที่ทำกิน ไม่ทำลายป่า ร่วมกันดูแลรักษาสายน้ำและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญที่สุดคือ มิตรไมตรีอันอบอุ่นจริงใจระหว่างคนในพื้นที่กับคนพื้นราบ

หากพิจารณาการเสด็จเยือนพื้นที่ “ม้งแม่สา” อาทิ ในวันพุธที่ ๓๐ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๗ จะประจักษ์ในน้ำพระทัยของพระองค์ดังกล่าว ครั้งนั้นพระองค์ทรงรับรู้เรื่องราวของราษฎร และได้ทอดพระเนตรโครงการลุ่มแม่น้ำสา ทรงเยี่ยมราษฎรที่บ้านโป่งแยงนอก บ้านหนองหอย และบ้านแม่สาใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ช่วงที่เสด็จได้พระราชทานอุปกรณ์การเรียนแก่นักเรียน พระราชทานสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นแก่รองหัวหน้าโครงการจัดการลุ่มน้ำแม่สา เพื่อนำไปแจกจ่ายแก่คนงาน จากนั้นจึงทอดพระเนตรแปลงต้นสัก และในเวลา ๑๖.๑๐ น. ของวันนั้น พระองค์ได้เสด็จฯ ทอดพระเนตรยังข้าวซึ่งจัดเป็นธนาคารข้าวให้ชาวบ้านได้ยืมไปบริโภคยามขัดสน และที่นี้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้กราบบังคมทูลพระกรุณา

▲ ภาพที่ ๑๗ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระดำเนินไปยังบริเวณที่จะสร้างฝายและบ่อกักน้ำ เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในหมู่บ้าน และเพื่อการเกษตรกรรมตลอดจนส่งไปใช้ในโรงสีข้าว

ภาพที่ ๑๖ : ครูพี่เลี้ยงกับเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่สาใหม่

▲ ภาพที่ ๑๘ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงติดตามการดำเนินงานพัฒนาบ้านแม่สา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๙

ขอพระราชทานที่ดินสำหรับทำนา ขอพระราชทานรถสำหรับนำพืชไร่ไปตลาด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานแนวพระราชดำริให้โครงการลุ่มน้ำแม่สา จัดที่นาให้ชาวบ้านทำข้าวคราว ให้โครงการหลวงพัฒนาชาวเขาจัดรถขึ้นไปรับพืชไร่ส่งตลาด แต่ไม่สนับสนุนให้ซื้อรถ เนื่องจากใช้เงินทุนมาก จากนั้นจึงเสด็จฯ ทอดพระเนตรสถานที่จัดสร้างโรงสีข้าว การทำแผนที่แสดงขอบเขตป่าสงวนหมู่บ้านและไร่นา ทอดพระเนตรไร่กาแฟ จากนั้นเสด็จฯ ยังสำนักสงฆ์เพื่อถวายผ้าห่มและปัจจัย ทรงปลูกต้นพลับและต้นบ๊วยในบริเวณสำนักสงฆ์ จากนั้นจึงเสด็จฯ ไปยังโรงเรียนตัวอย่างเหตุการณ์ข้างต้นแสดงถึงน้ำพระทัยของพระองค์ที่ทรงตระหนักในปัญหาของราษฎรตั้งแต่ต้นจวบจนปัจจุบัน ราษฎรม้งแม่สาจึงพัฒนาชีวิตและพื้นที่อย่างยั่งยืน ตามรอยพระบาทยาตรา ทั้งนี้เพราะมีพระองค์ทรงเป็นแบบอย่างและมองเห็นคุณค่าของ “ม้งแม่สา” ในทุกมิติ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

▲ ภาพที่ ๑๙ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีกระแสพระราชดำรัสกับนายสุรพล สุขพงษ์ไทย หัวหน้าสถานีฯว่า เมื่อต้นกาแฟเริ่มมีดอกแล้ว หากยังมีอายุน้อยอยู่ ต้องเด็ดทิ้งเสียครึ่งหนึ่ง เพื่อให้ต้นกาแฟมีโอกาสเจริญเติบโตได้เต็มที่

▲ ภาพที่ ๒๑ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปลูกต้นพลับ และต้นบัว พระราชทานแก่บ้านแม่สาใหม่ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๗

▲ ภาพที่ ๒๐ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปฏิสันถารกับพระครูสิริชัยคุณ เจ้าสำนักอาศรมธรรมจาริกบ้านแม่สาใหม่ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๗

ภาพที่ ๒๒ : ด้วยน้ำพระทัยของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมี พระเมตตา ราษฎรมั่งแม่สา จึงมีชีวิต ความเป็นอยู่ดีขึ้น ▶

ดังนั้น เพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดีแด่พระองค์
ผู้ทรงเป็นพ่อหลวงของปวงราษฎร พระองค์ผู้ทรงเปี่ยมล้นด้วย
ความเชื่อมั่น และเนื่องในโอกาสมหามงคล ครบ ๘๔ พรรษา
คณะกรรมการโดยราษฎร “มั่งแม่สา” ผู้ริเริ่ม พร้อมกับ
ความร่วมมือของข้าราชการ นักวิชาการ บุคลากรทั้งภาครัฐ
และเอกชน จึงร่วมเรียงร้อยถ้อยคำจัดทำหนังสือ
“ตามรอยพระบาทยาตรา” เล่มนี้ เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้
ตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นภูมิพลังของแผ่นดิน

| ๒

บรรพชนมั่งและ หมู่บ้านมั่งแม่สา

บรรพชนม้ง : ความยิ่งใหญ่ในชาติพันธุ์

“น้ำเป็นของปลา
ขุนเขาและสันคอย

ฟ้าเป็นของนก
เป็นของม้ง”

คำกล่าวข้างต้นได้สะท้อนวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกตนเองว่า “ม้ง” ที่นิยามตนเองด้วยนิทานปรัมปรา ที่กล่าวถึงบรรพชนของตนว่า เคยอาศัยอยู่ ณ ดินแดนอันสงบเงียบและหนาวเย็น จนน้ำจับตัวเป็นน้ำแข็ง หิมะตก และต้นไม้ต่างๆ แคระแกร็น ผู้คนนุ่งห่มด้วยหนังสัตว์ มีกลางวันและกลางคืนอย่างละหกเดือน ชาวม้งได้อาศัยอยู่ที่นี้มาช้านานจนกระทั่งการรุกรานจากภัยสงครามจึงต้องละทิ้งถิ่นฐานอันสงบโดยมุ่งลงใต้ ผ่านดินแดนมองโกเลีย บริเวณลุ่มแม่น้ำเหลืองในประเทศจีนปัจจุบัน จากนั้นจึงถอยมาเรื่อยๆ จนถึงเวียดนามลาว และประเทศไทยในปัจจุบัน

▲ ภาพที่ ๒๓ : การแต่งกายของหญิงชาวม้ง ในช่วงเทศกาลปีใหม่

▲ ภาพที่ ๒๔ : การแต่งกายของผู้ชายชาวม้ง บ้านแม่สลา

การกล่าวถึงประวัติศาสตร์ม้งแม่สลา คงไม่สามารถละเลยการโยกย้ายถิ่นฐานจากแผ่นดินใหญ่เข้าสู่ดินแดนอุษาคเนย์ม้ง (Hmong) เป็นชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ ในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน ภาคเหนือของหลายประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คำว่า “เมี่ยว” ปรากฏในเอกสารเก่าที่สุดของประเทศจีน อยู่ในยุค จักรพรรดิซุน (๒๒๕๕-๒๒๐๖ ก่อนพุทธศักราช) ซึ่งเรียกกันว่า “เมี่ยว-หมิน” (Miao-min) แปลว่า ประชาชนม้ง “ยู-เมี่ยว” (Yu-Miao) แปลว่า ชาวม้ง และ “ซาน-เมี่ยว”

▲ ภาพที่ ๒๕ : กลุ่มผู้นำแซ่ตระกูลบรรพชนม้ง บ้านแม่สลา

▲ ภาพที่ ๒๖ : ชาวม้งต่างเผ่ารอคอย และมีความสุขในงานเฉลิมฉลองเทศกาลปีใหม่ม้ง

▲ ภาพที่ ๒๗ : เด็กหญิงชาวเขาเผ่าม้งบ้านแม่สลา แต่งกายสวยงาม ช่วงเทศกาลปีใหม่ม้ง

(San-Miao) แปลว่า ม้งหลายกลุ่ม ซึ่งอยู่ในตอนกลางที่ราบลุ่ม “แยงซี” (Yangze) (อะภัย วาณิชประดิษฐ์, ๒๕๔๖) ด้วยเหตุผลหลายประการจึงทำให้ชาวม้งต้องละทิ้งถิ่นฐาน และถอยร่นลงมาเรื่อยๆ ดังเรื่องเล่าถึงการอพยพของบรรพชนม้งแม่สลา นั้น มีเรื่องเล่าว่า มาจากประเทศจีน โดยมีผู้นำคือ บรรพบุรุษแซ่ยาง กับแซ่ผ่อ ได้นำเรือทั้งหมดหกลำ แต่มีเพียงสามลำเท่านั้นที่ข้ามปากได้ ซึ่งบรรพบุรุษของชาวม้งในยุคแรกนั้นได้อาศัยในแผ่นดินพม่ามาระยะหนึ่งก่อนเข้าสู่ประเทศไทย โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทางผ่านดินแดนต่างๆ ยาวนานถึงสี่ชั่วอายุคน (ตรีญา โตตระกูล, ๒๕๔๖: ๓๐-๓๑)

ชาวม้ง เป็นชาติพันธุ์ที่มีความยิ่งใหญ่ มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองที่สั่งสมและพัฒนาเพื่อปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในที่สูงอย่างลงตัว ผูกพันกับวิถีแห่งธรรมชาติ ผสานเข้ากับปรัชญาดำรงชีวิตอันเป็นคำสอนจากบรรพชนม้งที่ได้ใช้ร่างกายและแรงใจสร้างความยิ่งใหญ่ในชาติพันธุ์ให้เป็นที่ประจักษ์ จึงควรซึ่งลูกหลานม้งที่สืบสายใยจากบรรพบุรุษ ที่จะต้องหวงแหนในวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ เพื่อเพื่อดำรงเผ่าพันธุ์ต่อไป

▼ ภาพที่ ๒๘ : ชาวม้งเป็นชาติพันธุ์ ที่มีความยิ่งใหญ่ มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมบนที่สูง โดยผูกพันกับวิถีธรรมชาติ ผสานกับปรัชญาคำสอนจากบรรพชน

▲ ภาพที่ ๒๙ : ที่ตั้งถิ่นฐานบ้านแม่สลา ที่บรรพชนม้งแม่สลาช่วยกันก่อตั้ง ตราบเท่าทุกวันนี้

จำเนียรกาลผ่านผัน : จากวันนั้นสู่วันนี้

จำเนียรกาลผ่านผันจากชนที่เคยเนาในดินแดนอันไกลโพ้นจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย บรรพบุรุษชาวม้งได้อพยพเข้าสู่เมืองไทยเมื่อกว่า ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา โดยบางกลุ่มใช้เส้นทางจากชายแดนพม่าเข้าสู่อำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่ บริเวณที่ติดต่อกับอำเภอปาย บ้านปางอุ๋ง บ้านแม่ตะละ บ้านดงสามหมื่น นอกจากนี้บางส่วนยังอพยพมาจากบ้านลาว อำเภอพร้าว และบ้านแม่แจ๊ะ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากนั้นจึงได้แยกย้ายกันไปบุกเบิกเพื่อตั้งถิ่นฐานที่บ้าน ป่าคา บ้านปางขมุ บ้านแม่สลาเก่า บ้านแม่สลาใหม่ ในเวลาต่อมา

▲ ภาพที่ ๓๐ : บรรพชนม้งบ้านแม่สา

ในระยะแรกของการตั้งถิ่นฐานในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ นั้นชาวม้งได้ยังชีพตามวิถีแห่งบรรพชน การทำการเกษตรแบบไร่ย่ำยที่ ตามหลักจริยศาสตร์ แห่งการยังชีพ และบางส่วนได้ปลูกฝิ่นซึ่งได้นำเมล็ดพันธุ์ มาจากประจันตคามตอนใต้ในยุคที่ฝิ่นมิได้เป็นสินค้าที่ ถูกควบคุมมากนัก ชาวม้งที่เคยอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่าง ชาวม้ง และชาวจีนคณะชาติ (กองพล ๙๓ และ ๙๕) ที่บ้านป่าคาต้องกระจัดพลัดพรายเนื่องจากรัฐบาลได้ ประกาศให้ฝิ่นเป็นสิ่งผิดกฎหมายและเป็นพืชเสพติด ทางทหารได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าปราบปรามซึ่งเรียกเหตุการณ์ ในครั้งนั้นว่า “ยุทธการป่าคาแตก” ทำให้ชาวม้งต้องอพยพ ไปยังถิ่นฐานที่ใหม่ เช่น หมู่บ้านดอยปุย หมู่บ้านปางขมุ และหมู่บ้าน แม่สาเก่า

▲ ภาพที่ ๓๑ : เกษตรกรชาวม้งบ้านแม่สา ศึกษาดูงาน การคัปปรรจุและการตลาด ผลผลิตพืชผักเพื่อนำความรู้ มาปรับปรุงการผลิต และสร้างรายได้

ในเวลาต่อมาทางราชการต้องการให้ชุมชนบนพื้นที่ สูงอยู่เป็นหลักแหล่งอย่างถาวรเป็นหมู่บ้าน นอกจากนี้ หมู่บ้านปางขมุเป็นเขตรอยต่อของอำเภอแม่ริม และอำเภอ หางดง ทำให้อำนาจในการปกครองไม่ชัดเจน เนื่องจาก การขยายตัวของประชากรซึ่งส่งผลโดยตรงกับที่ทำกิน แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการบริโภค และสนองภาคการเกษตร จึงทำให้ชาวบ้านปางขมุส่วนหนึ่งจึงไปสมทบกับชาบบ้านม้ง ดอยปุย ส่วนหนึ่งไปอยู่ที่ผานกกก และบางส่วนมาอยู่ที่ หมู่บ้านแม่สาใหม่ในที่สุด

▲ ภาพที่ ๓๓ : สภาพหมู่บ้านปางขมุ ที่เคยเป็นที่ตั้งของชุมชนม้งแม่สา ก่อนที่จะย้ายมาอยู่ ณ หมู่บ้านแม่สาใหม่ และ แม่สาซอย

▲ ภาพที่ ๓๒ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านแม่สาใหม่ เตรียม เด็ก ก่อนวัยเรียนสู่ระบบการศึกษา

▲ **ภาพที่ ๓๔ :** บรรพชนม้งแม่สาที่เข้ามาบุกเบิก มี ๔ แซ่ คือ แซ่หาง แซ่ย่าง แซ่เผ่า และแซ่โซ้ง หากเปรียบบรรพชนทั้ง ๔ แซ่ เป็นเสมือนเมล็ดพันธุ์ ก็เจริญงอกงามภายใต้ร่มพระบารมี เป็นส่วนหนึ่งของประชากรไทยอย่างเต็มภาคภูมิ

จากวันนั้นถึงวันนี้ชาวม้ง ได้อาศัยทำกินบนผืนดินแผ่นดินไทยอย่างสงบสุข ไร่ไม่ไร่เก๋าร่วงหล่นถมผืนดินฉินโด ไร่ไม่ไร่ใหม่ย่อมผลิบานรับแสงทองของตะวัน ที่ทาบทา และโลมไล่พืชพันธุ์ให้เติบโตแสง แสงตะวันนั้นเปรียบดังพระมหากษัตริย์คุณอันวิสุทธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้เป็นอรุณอันเรืองไรของชาวม้งบ้านแม่สา จากบรรพชนชาวม้งที่เข้ามาบุกเบิกทำกินทั้ง ๔ แซ่ คือ แซ่หาง แซ่ย่าง แซ่เผ่า และแซ่โซ้ง จวบจนปัจจุบัน (พุทธศักราช ๒๕๕๕) ประชากรบ้านแม่สา หมู่ ๖ บ้านแม่สาใหม่ จำนวน ๑,๑๕๐ คน และประชากรบ้านแม่สา หมู่ ๑๐ บ้านแม่สาใหม่ จำนวน ๗๐๗ คนรวมประชากรทั้งสิ้น ๑,๘๕๗ คน หากเปรียบบรรพชนทั้ง ๔ แซ่นั้น เป็นเมล็ดพันธุ์ นับเนื่องถึงปัจจุบันเมล็ดพันธุ์นั้นได้เจริญงอกงามภายใต้ร่มพระบารมี และชาวม้งก็ได้เป็นส่วนหนึ่งของประชากรไทยอย่างเต็มภาคภูมิ ด้วยการเปลี่ยนแปลงนโยบายของภาครัฐหลายต่อหลายครั้งชาวม้ง แม่สาจึงต้องปรับตัว บางส่วนยังคงใช้แซ่ดั้งเดิม และบางส่วนได้ใช้นามสกุลที่ตั้งขึ้นใหม่ หากยังไม่เคยลืมรากเหง้าและบุญคุณแห่งบรรพชนชาวม้งที่มีต่อลูกหลาน ดังตารางต่อไปนี้

รายชื่อแซ่	นามสกุลปัจจุบัน
แซ่โซ้ง	ทรงกิตติกุล, ภูสิริพัฒนานนท์, ถนนอมวรกุล
แซ่ย่าง	เลิศชัยสกุล, เฟื่องพุทิจการ, ย่างอนันต์กุล
แซ่เผ่า	ถนนอมรุ่งเรือง, ถนนอมจิตดี
แซ่หาง	รัตนดิลกกุล, หาญศิริลักษณ์

▲ **ภาพที่ ๓๕ :** จากวันนั้นถึงวันนี้ชาวม้งแม่สา ได้อาศัยทำกินบนผืนดินแผ่นดินไทยอย่างสุขสงบร่มเย็น ก็เนื่องด้วยพระบารมีปกเกล้า

▲ **ภาพที่ ๓๖ :** ในยุคก่อนชาวม้งได้อาศัยผืนแผ่นดินทำมาหากินและสั่งสมภูมิปัญญาบนที่สูงอย่างอิสระ ต่อมาได้เข้ามาพึ่งพาได้ร่มโพธิสมภาร เจ้าพ่อหลวง รัชกาลปัจจุบัน

ในยุคที่พื้นที่ยังไม่ขาดแคลน พรหมแดนยังไม่เกิดชาวม้งได้อาศัยและสั่งสมภูมิปัญญาบนพื้นที่สูง เมื่อเกิดรัฐไทยขึ้น ดินแดนที่เคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระหากถูกกำหนดด้วยเส้นเขตแดน หมุดหมายของหน่วยงานราชการแต่พรหมแดนเหล่านั้นมิได้กั้นขวางความเป็นพี่น้องของชาวม้งที่โยงใยทั่วโลก เมื่อรัฐไทยถือกำเนิดจากชนอิสระจึงกลายเป็น “ชาวไทยภูเขา” ที่อาศัยอยู่ใต้ร่มโพธิสมภารของ จักรวรรค์ โดยเฉพาะ “เจ้าพ่อหลวง” รัชกาลปัจจุบันที่ทรงมีพระเมตตาต่อชาวม้งอย่างหาที่สุดมิได้

▲ **ภาพที่ ๓๗ :** เด็กนักเรียนโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ บ้านแม่สาใหม่ ขณะตั้งแถวรอรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ สนามหน้าโรงเรียน

๓ ตามรอย พระบาทยาตรา

▲ ภาพที่ ๓๘ : สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินจากดอยปู่มาประทับแรมยังหมู่บ้านปางขมุ ร่วมกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ เมื่อ ปีพุทธศักราช ๒๕๐๗

วันเก่าๆ แห่งความทรงจำ เมื่อได้หวนรำลึกถึงประวัติศาสตร์ที่ควรค่าแก่การจารึกด้วยความปิติยินดี และซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมา ณ ดินแดนขุนเขา “มั่งบ้านแม่สา” แห่งนี้ พร้อมพระบรมวงศานุวงศ์ รวมจำนวนแล้วมากกว่า ๑๐ ครั้ง เพื่อทรงจัดปัดเป่าความยากจนข้นแค้น พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาอาชีพ พื้นฟูสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง พระองค์ทรงมีพระเมตตา ห่วงใยชาวมั่งบ้านแม่สา ทรงติดตามกำชับเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและต่อเนื่อง ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับแนวทางต่างๆ มาประยุกต์ใช้ แม้จะประสบกับอุปสรรคนานาประการ พระองค์ก็ไม่เคยทรงท้อพระราชหฤทัย หากแต่กลับทุ่มเทพระวรกาย น้ำพระทัยและพระราชทรัพย์เพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามพระราชปณิธานอย่างแท้จริง

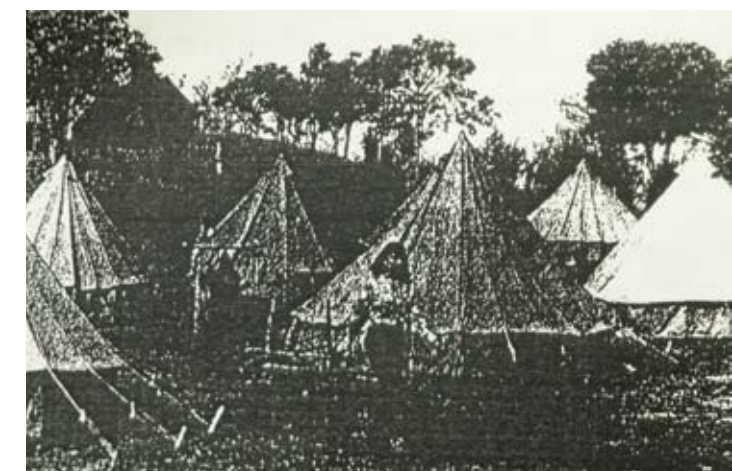

▲ ภาพที่ ๓๙ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จถึงบริเวณลานจุดกางเต็นท์ที่ประทับแรม หมู่บ้านปางขมุ

▲ ภาพที่ ๔๐ : สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อครั้งทรงพระเยาว์ ทรงพระดำเนินร่วมประทับแรม

ดังนั้น ในวันที่ ๖ เดือนเมษายนพุทธศักราช ๒๕๐๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินจากบ้านมิ่งดอยปู่ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ โดยมีสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงอุบลรัตนฯ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตา สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จตามเส้นทางโดยเริ่มจากดอยปู่

▲ ภาพที่ ๔๑ : สภาพพื้นที่ ลานบริเวณจุดกางเต็นท์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ประทับแรม ณ บ้านปางขมุ ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๗

▲ ภาพที่ ๔๒ : เสวยพระกระยาหารค่ำ ร่วมกับพระบรมวงศานุวงศ์
บนแคร่ไม้ไผ่

ก๊วยมั่งปลิว ดอยผาหม้องผากล่อง บวกกระทิง ไร่มั่งห้วยงู ป่าคา
มายังหมู่บ้านปางขมุ (บ้านแม่สลา) เป็นครั้งแรก รวมระยะทาง
มากกว่า ๑๐ กิโลเมตร เพื่อประทับแรมที่นี่เป็นเวลา ๑ คืน
๒ วัน และเยี่ยมชาวเขาเผ่ามั่ง พระองค์ทอดพระเนตร
การทำไร่ผืน ชีวิตความเป็นอยู่อันแร้นแค้นและเรื่องราวอื่นๆ
ที่แตกต่างจากคนพื้นราบ ที่บนดอยแห่งนี้

▲ ภาพที่ ๔๓ : ทอดพระเนตรเด็กชาวมั่งที่ตามเสด็จ
ขณะทรงพักผ่อนพระอิริยาบถระหว่างเส้นทางพระดำเนินจาก
ดอยปุยมาบ้านปางขมุ

◀ ภาพที่ ๔๔ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
อัครราชกุมารี เสด็จประทับเสวยน้ำชา ที่บ้านสวน
กัลป์มาพิจิตร (สวนส้มโป่งแยง) อำเภอแม่ริม
จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๓ เดือนกุมภาพันธ์
พุทธศักราช ๒๕๐๙

ภาพที่ ๔๕ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับ
เสวยน้ำชา ที่บ้านสวนกล้วยมาพิจิตร (สวนส้มโป่งแยง)
อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๓
เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๐๙

▶ ภาพที่ ๔๖ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมชาวเขาเผ่าม้ง บ้านแม่สา เมื่อวันที่ ๒๘ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๒

▶ ภาพที่ ๔๗ : พระราชทานลูกสุกร พันธุ์ลูกผสม

หลังจากนั้น พระองค์เสด็จกลับมา ณ หมู่บ้านปางขมุ (แม่สา) ในวันที่ ๒๘ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๒ เมื่อเวลา ๑๐.๓๐ น. จากนั้นทรงพระดำเนินตามเส้นทางสันเขา ประมาณชั่วโมงเศษไปยังบ้านแม่สาใหม่ เพื่อทรงเยี่ยมชาวเขาเผ่าม้ง พระราชทานผ้าห่มกันหนาว เสื้อกันหนาว ขนม พระราชทานลูกสุกรพันธุ์ลูกผสม พันธุ์มันสำปะหลัง พริกไทย ข้าวฟ่าง แก่ชาวบ้านที่มาเฝ้ารับเสด็จ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แพทย์หลวงและพยาบาลซึ่งตามเสด็จฯ ทำการตรวจรักษาและมอบยารักษาโรคแก่ชาวบ้าน แล้วเสด็จต่อไปยังตำบลโป่งแยง เพื่อทรงเยี่ยมราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จโดยทั่วถึงกัน

▶ ภาพที่ ๔๘ : พระราชทานผ้าห่มกันหนาว เสื้อกันหนาว ขนม

▶ ภาพที่ ๔๙ : ผู้นำหมู่บ้านแม่สา เข้ารับพระราชทานลูกสุกร

▶ ภาพที่ ๕๐ : ผู้นำหมู่บ้านแม่สา เข้ารับพระราชทานพันธุ์มันสำปะหลัง พริกไทย ข้าวฟ่าง

ต่อมาในวันที่ ๑๑ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ โดยเฮลิคอปเตอร์ พระที่นั่งถึงบ้านแม่สาใหม่ เวลา ๑๒.๑๐ น. มีครอบครัวจำนวน ๕๓ หลังคาเรือน ประชาชนจำนวน ๔๔๗ คน พลตำรวจตรี เจริญฤทธิ์ จำรัสโรมรัน ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจภูธรฝ่ายชายแดน นายแต่ง แซ่เซ้ง หัวหน้าหมู่บ้าน นายเล่าเซ้ง แซ่ย่าง หัวหน้าชุดพัฒนาหมู่บ้านพร้อมด้วยชาวบ้านเฝ้ารับเสด็จที่บริเวณโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเครื่องบริโภคแก่ครู พระราชทานแกะจำนวน ๕ ตัว แก่หมู่บ้านแม่สาใหม่ ตามโครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา แล้วเสด็จฯ ทอดพระเนตรสวนแอปเปิล สาลี่ ไร่มันฝรั่ง และถั่วแดง

▶ ภาพที่ ๕๑ : สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชทานสิ่งของแก่ ตำรวจตระเวนชายแดนที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ หมู่บ้านแม่สา

ซึ่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้นำพันธุ์ ไปแจกไว้ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระราชทาน สมุด ดินสอ และขนมหวานแก่เด็ก ต่อจากนั้น เสด็จฯ ประทับเสวยพระกระยาหารกลางวัน (ข้าวห่อ) ที่บริเวณ จัดเตรียมไว้ห่างจากหมู่บ้าน ประมาณ ๖๐๐ เมตร

จากการเสด็จฯ พระองค์ทรงเล็งเห็นถึงคุณค่า ของการศึกษาสำหรับเยาวชนบ้านแม่สา ซึ่งจะเป็นพื้นฐาน และกำลังสำคัญเพื่อรองรับการพัฒนาในด้านอื่นๆ จึง พระราชทานโรงเรียนให้แก่หมู่บ้านในเวลาต่อมา

ปีเดียวกันในวันที่ ๕ เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๔ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จ พระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดโรงเรียนเจ้าพ่อหลวง อุบัติมภ์ ๗ บ้านแม่สาใหม่ (เดิมเรียกว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หรือโรงเรียน ดชด.)

▶ ภาพที่ ๕๒ : สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดโรงเรียน เจ้าพ่อหลวงอุบัติมภ์ ๗ บ้านแม่สาใหม่ เมื่อวันที่ ๕ เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๔

ปีต่อมาในวันที่ ๗ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์จังหวัดเชียงใหม่ไปยัง ลานเฮลิคอปเตอร์แล้วประทับเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งเสด็จ พระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรชาวเขาที่ขุนห้วยต้นผึ้ง บ้านหนองหอย บ้านปางป่าคา และบ้านแม่สาใหม่ ตามลำดับ

ทั้งสองพระองค์เสด็จถึงบ้านแม่สาใหม่ เมื่อเวลา ๑๕.๕๐ น. แล้วพระราชดำเนินไปที่โรงเรียนเจ้าพ่อหลวง อุบัติมภ์ ๗ พระราชทานสิ่งของแก่ จำลิบตำรวจ สวัสดิ์ กลิ่นอุทัย ตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งเป็นครูใหญ่คนแรก และแก่นายพรชัย ชัยคำพา ครูผู้ช่วย ตลอดจน พระราชทานสมุด ดินสอ และเสื้อกันหนาวแก่นักเรียน จำนวน ๔๕ คน จากนั้นทอดพระเนตรโคพระราชทาน แล้วเสด็จออกจากหมู่บ้านไปทอดพระเนตรแหล่งน้ำ โดยมี นายเล่าแต่ง แซ่ย่าง หัวหน้าหมู่บ้านโดยเสด็จพระราชดำเนิน และกราบบังคมทูลชี้แจง พระเจ้าอยู่หัวทรงมีกระแส พระราชดำรัสแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการรักษาแหล่งน้ำ ด้วยการปลูกไม้ผลแทนไม้ล้มลุก นายเล่าแต่ง แซ่ย่าง ขอ พระราชทานพันธุ์มันฝรั่ง เพื่อนำไปแจกจ่ายให้ราษฎรปลูก พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สำรวจที่ดินที่จะปลูกเสียก่อน เพื่อทราบปริมาณพื้นที่แน่นอน ระหว่างเสด็จพระราชดำเนิน กลับนั้น ทรงแวะทอดพระเนตรไถพันธุ์ โรตโอแลนด์เรด ที่พระราชทานไว้เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๒

จากนั้นเสด็จย้อนกลับมาที่โรงเรียน ที่นั่นสมเด็จพระ นางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระราชทานขนมแก่เด็ก ในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงประมาณ ๓๐๐ คน และ ประทับทอดพระเนตรการแสดงรำแคนและรำดาบตามที่ ราษฎรจัดถวาย และพระราชทานผ้าห่มเป็นรางวัลแก่ ผู้แสดง จนกระทั่งเวลา ๑๖.๕๕ น. สมควรแก่เวลาจึง เสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งออกจาก หมู่บ้านแม่สาใหม่กลับถึงพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๑๗.๐๕ น.

วันจันทร์ที่ ๑๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์ พระที่นั่งจากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ไปทรงเยี่ยม ราษฎรไทยและราษฎรชาวเขาที่บ้านโป่งแยงนอก บ้านมั่ง หนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

เวลา ๑๒.๓๐ น. เสด็จพระราชดำเนินถึง บ้านโป่งแยงนอก หมู่ ๒ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานสมุดดินสอและขนมแก่ครูใหญ่โรงเรียนต่างๆ ๕ แห่ง เพื่อนำไปแจกนักเรียนโป่งแยงนอก ๙๙ คน โรงเรียนโป่งแยงใน ๒๔๘ คน โรงเรียนเจ้าพ่อหลวง อุบัติมภ์ ๔ จำนวน ๕๐ คน โรงเรียนบงไคร้ ๕๒ คน และ โรงเรียนกองแหะ ๖๗ คน ต่อจากนั้นนายปรีชา รอดผจญ อนามัยอำเภอแม่ริมเผ้าฯทูลเกล้าถวายไข่ไก่ ๑๐ ไหล ซึ่ง เป็นไข่ของไก่พระราชทาน ๓๐๐ ตัว จากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมราษฎรไทยและมั่งจาก หมู่บ้านใกล้เคียงที่มาเฝ้ารับเสด็จฯ อยู่เป็นจำนวนมาก ณ บริเวณโรงเรียนโป่งแยงนอก ในโอกาสนี้มีราษฎร ทูลเกล้าถวาย ดอกไม้ กล้วยไม้ พืชผล และของพื้นเมือง

เวลา ๑๒.๕๕ น. เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์ พระที่นั่งไปยังสวนส้ม นายชูชาติ กัลปมาพิจิตร ตามถนน สายใหม่ที่ชาวมั่งร่วมกันบริจาคเงินค่าก่อสร้างเป็นจำนวน เงิน ๕,๖๐๐ บาท และแรงงานคิดเป็นมูลค่า ๑๕,๐๐๐ บาท โดยอาศัยเครื่องจักรทุนแรงของฝ่ายจังหวัด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตัดริบบิ้นเปิดถนนดังกล่าวเมื่อเวลา ๑๓.๐๐ น. ภายหลังจากการกราบบังคมทูลรายงานของ นายอำเภอแม่ริมแล้ว

เวลา ๑๓.๐๕ น. เสด็จพระราชดำเนินถึงสวนส้ม นายชูชาติ กัลปมาพิจิตร แล้วเสด็จไปประทับที่ศาลาที่จัด ถวายเป็นที่ประทับเสวยพระกระยาหารกลางวันในโอกาสนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน ต้นพลับ ต้นบัว และต้นโลควอทแก่เจ้าของ สวนเพื่อนำไปทดลองปลูก และพระราชทานกระแสว่า

หากการปลูกได้ผลดีแล้ว จะนำไปใช้ใน “โครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา”

เวลาผ่านไป ๑ ปี ตรงกับวันที่ ๓๐ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรโครงการลุ่มน้ำแม่สา และทรงเยี่ยมราษฎรบ้านโป่งแยงนอกบ้านหนองหอย และบ้านแม่สาใหม่

เวลา ๑๑.๑๐ น. เสด็จถึงแปลงเพาะชำโครงการจัดการลุ่มน้ำแม่สา นายถนอม เปรมรัศมี รองอธิบดีกรมป่าไม้ กราบบังคมทูลว่า โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่สาเป็นโครงการที่จะจัดสูบน้ำและปลูกป่าไม้ จะนำมาซึ่งการอยู่ดีกินดีของประชากร ระยะแรกได้ดำเนินการสำรวจพื้นที่และแหล่งน้ำประกอบกับการปลูกต้นไม้พันธุ์ต่างๆ โดยได้รับการช่วยเหลือจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ และความร่วมมือจากหน่วยงานราชการเป็นอย่างดี นาย ที.เอเรน ผู้เชี่ยวชาญองค์การสหประชาชาติ เฝ้ารับเสด็จ กราบบังคมทูลรายละเอียดเกี่ยวกับลำดับงานของโครงการ และนาย ชิง เซน ผู้เชี่ยวชาญด้านไม้ผลขององค์การสหประชาชาติ นายที.เอเรน ทูลเกล้าฯ ถวายต้นยมหอม และต้นสน ส่วนนาย ชิง เซน ทูลเกล้าฯ ถวายเมล็ดพันธุ์สน ชนิดรับประทานเมล็ดได้ ต่อจากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานผ้าห่ม สบู่ แปรงสีฟัน และยาสีฟันแก่รองหัวหน้าโครงการเพื่อนำไปแจกจ่ายแก่คนงาน ๒๕๐ คน ต่อจากนั้นเสด็จไปทอดพระเนตรแปลงต้นสัก ตลอดจนทรงเยี่ยมเจ้าหน้าที่และราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จ

เวลา ๑๒.๐๐ น. เสด็จฯ ถึงโรงเรียนโป่งแยงนอก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานสมุดและดินสอแก่ครูใหญ่ ๔ โรงเรียน เพื่อนำไปแจกแก่นักเรียน ๔๗๗ คน และพระราชทานแปรงสีฟันและยาสีฟัน พร้อมด้วยผ้าห่มแก่ผู้ใหญ่บ้าน จาก ๕ หมู่บ้านในท้องที่นั้น เพื่อนำไปแจกจ่ายแก่ราษฎร ในขณะนั้นสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประทับพระราชทานขนมแก่เด็กและชาวบ้าน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปเยี่ยมราษฎร ที่มาเฝ้ารับเสด็จอยู่เป็นจำนวนมาก ได้มี

พระราชปฏิสันถารกับราษฎรเหล่านั้นอย่างใกล้ชิดและโดยทั่วถึง จากนั้นเสด็จฯ ขึ้นโรงเรียนโป่งแยงนอกเพื่อทอดพระเนตรการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์หลวงซึ่งตามเสด็จฯ ไปตรวจรักษาและจ่ายยาแก่ผู้ป่วย

เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จฯ ถึงบ้านหนองหอย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานสิ่งของแก่ผู้ใหญ่บ้านหนองหอย เพื่อนำไปแจกจ่ายแก่ลูกบ้านพระราชทานสมุดดินสอแก่สืบทารวจตรีผ่อง เรืองจันทร์ ครูใหญ่โรงเรียนเจ้าแม่อุบถัมภ์ ๒ เพื่อนำไปแจกจ่ายแก่นักเรียน นายสุนันท์ ละอองศรี กราบบังคมทูลรายงานเกี่ยวกับการร่วมมือของหน่วยงานราชการต่างๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน จากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพันธุ์พืชบำรุงดิน และเป็นอาหารสัตว์ เป็นต้น

เวลา ๑๓.๕๐ น. เสด็จฯ ถึงฝายแม่รวก ซึ่งเป็นฝายน้ำของโครงการจัดการลุ่มน้ำแม่สา ทรงพระดำเนินไปทอดพระเนตรต้นสนพันธุ์สามใบ ซึ่งกรมป่าไม้ได้ดำเนินการปลูกเพื่อรักษาต้นน้ำของฝาย จากนั้นเสด็จฯ ลงจากเขามายังที่ประทับของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ หลังจากเสวยพระกระยาหารกลางวันแล้ว เสด็จฯ ไปยังจุดที่ชุดอุโมงค์สำหรับท่อน้ำจากฝายน้ำลอดไปยังบ่อกักตะกอนทราย ทรงพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรบ่อกักตะกอนทราย ซึ่งเป็นบ่อกักน้ำให้ตะกอนทรายตกก่อนจะจ่ายน้ำไปตามท่อ และทอดพระเนตรเส้นทางของท่อน้ำ ซึ่งจะนำน้ำไปยังไร่ขั้นบันได

เมื่อ เวลา ๑๖.๑๐ น. เสด็จฯ ถึงบ้านแม่สาใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานผ้าห่มแก่เจ้าหน้าที่โครงการหลวงพัฒนาชาวเขา พระราชทานสมุดและดินสอแก่ครูใหญ่เพื่อนำไปแจกจ่ายนักเรียนโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ จำนวน ๕๐ คน และแก่นักเรียนโครงการศึกษาผู้ใหญ่ ๒๐ คน ตลอดจนพระราชทานผ้าห่มแก่นายป๋ายิ่ง แซ่เผ้า ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเพื่อไปแจกจ่ายแก่ผู้ยากจน

ครั้งนั้นพระองค์เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรยุ่งข้าว ซึ่งจัดเป็นธนาคารข้าวให้ชาวบ้านได้ขอยืมข้าวไปบริโภคในยามอดคัด ณ ที่นั้นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้

กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานที่ดินสำหรับทำนา และขอพระราชทานรถยนต์สำหรับนำผลผลิตพืชไร่ไปส่งตลาด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริสชี้แจงว่า ในขณะนี้ที่โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่สา มีการสำรวจพื้นที่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ห้ามไม่ให้ทำนาในแหล่งที่เป็นป่าสงวนที่ต้นน้ำและเส้นทางน้ำไหล สำหรับพื้นที่ซึ่งสามารถทำกินได้นั้นในปัจจุบันอาจมีปัญหาน้ำไม่เพียงพอสำหรับการทำนา แต่เมื่อจัดโครงการเสร็จแล้วก็จะสามารถทำนาได้ เพื่อแก้ปัญหาในระยะนี้ โครงการฯ จะจัดให้ทำนาชั่วคราว เพื่อช่วยราษฎรบ้านแม่สาใหม่

สำหรับการขอพระราชทานรถยนต์นั้น ทรงมีพระราชดำริว่า ควรนัดวันให้รถของโครงการหลวงพัฒนาชาวเขามารับพืชไร่ไปส่งตลาดแทนการลงทุนซื้อรถเพราะการมีรถยนต์นั้นต้องมีเงินสำหรับค่าซ่อมแซมซึ่งจะเป็นภาระต่อหมู่บ้าน แต่เมื่อราษฎรบ้านแม่สาใหม่ได้แสดงความจำนงค์ที่จะช่วยกันบริจาคเงินเพื่อสมทบทุนเพื่อการซื้อรถยนต์นั้น ทรงเห็นสมควรว่าเงินนั้นควรจะเก็บไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการช่วยซื้อน้ำมันซึ่งจะเป็นการเหมาะสมที่สุด

▲ ภาพที่ ๕๔ : ทรงมีพระราชดำริสแนะนำให้เจ้าหน้าที่โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่สาจัดทำแผนที่รายละเอียด ขอบเขต ป่าสงวน หมู่บ้าน และไร่นาเพื่อขจัดปัญหาการขยายพื้นที่ ของประชากรในท้องถิ่น

▲ ภาพที่ ๕๓ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทอดพระเนตรต้นน้ำซึ่งมีโครงการจะจัดสร้างโรงสีข้าว โดยอาศัยพลังน้ำเดินเครื่องยนต์ พร้อมกับนายสุรพล สุขพงษ์ไทย และนายเล่าเซ่ง แซ่ย่าง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรต้นน้ำซึ่งมีโครงการจะจัดสร้างโรงสีข้าว โดยอาศัยพลังน้ำเดินเครื่องยนต์จากเงินที่พระราชทานให้ราษฎร ที่สนใจรวมกันเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้งโรงสีข้าว ยืมไปดำเนินการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริสแนะนำให้เจ้าหน้าที่โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่สา ได้จัดทำแผนที่รายละเอียดขอบเขตป่าสงวน หมู่บ้าน และไร่นาเพื่อขจัดปัญหาที่ประชากรในท้องถิ่นนั้นจะขยายพื้นที่เกินขอบเขตของทางราชการหรือของเพื่อนบ้าน แล้วทรงพระดำเนินไปทอดพระเนตรไร่กาแฟ

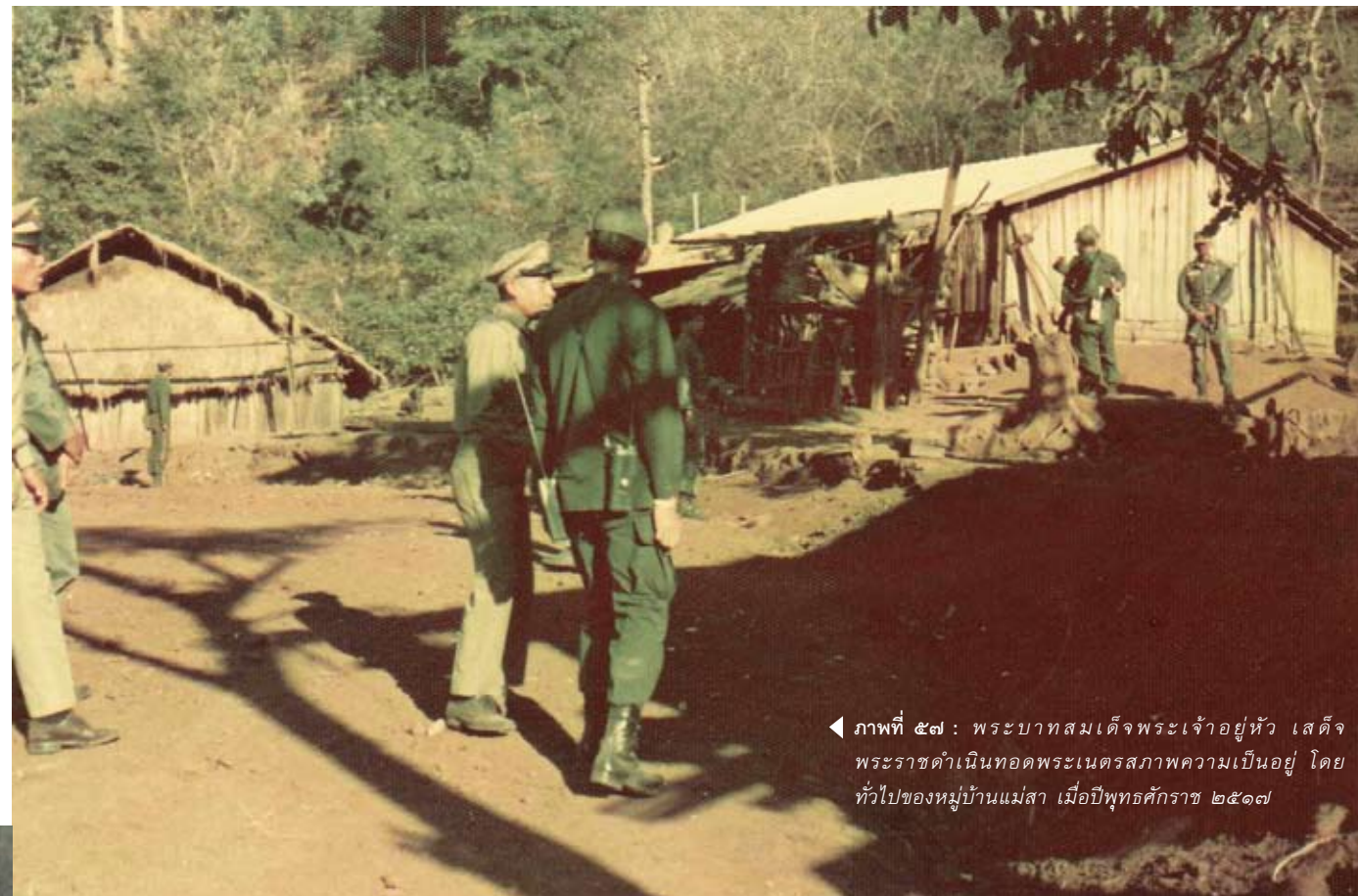

▲ ภาพที่ ๕๕ : ทรงปลูกต้นพลับ และต้นบ๊วย ในบริเวณสำนักสงฆ์ธรรมจาริก บ้านแม่สลาใหม่ เมื่อวันที่ ๓๐ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๗

ต่อจากนั้นทรงพระดำเนินไปยังสำนักสงฆ์ ถวายผ้าห่มและปัจจัย และทรงปลูกต้นพลับและต้นบ๊วยในบริเวณสำนักสงฆ์แล้วพระองค์ทรงพระดำเนินไปยังปะรำในบริเวณโรงเรียน ซึ่งเป็นที่ประทับของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการพระราชทานขนมแก่เด็กชาวบ้าน และได้มีพระราชปฏิสันถารกับข้าราชการฝ่ายจังหวัด เป็นเวลาอันสมควรแล้วจึงเสด็จกลับ ถึงพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๑๘.๕๐ น

▲ ภาพที่ ๕๖ : บริเวณพื้นที่ต้นน้ำเหนือหมู่บ้านที่มีโครงการจะสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อใช้ในการเกษตรและอาศัยพลังน้ำเดินเครื่องยนต์ ในโรงสีข้าว

◀ ภาพที่ ๕๗ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสภาพความเป็นอยู่ โดยทั่วไปของหมู่บ้านแม่สลา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๗

▲ ภาพที่ ๕๘ : ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับผู้นำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ในโครงการ หลังจากทรงปลูกต้นพลับและต้นบ๊วย ณ บริเวณสำนักสงฆ์ธรรมจาริกบ้านแม่สลาใหม่

▲ ภาพที่ ๕๙ : สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จออกจากปะรำบริเวณโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ บ้านแม่สลาใหม่ หลังจากพระราชทานสิ่งของ ขนม แก่เด็กและชาวบ้าน

▲ ภาพที่ ๖๐ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปลูกต้นมาคาตาเมีย เมื่อวันที่ ๒๐ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ ครั้นเสด็จยังหน่วยบริหารจัดการกลุ่มน้ำบ้านปงไคร้ โครงการจัดการกลุ่มน้ำแม่สาพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ต่อมาในวันที่ ๒๐ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ไปยังบ้านปงไคร้หน่วยบริหารจัดการกลุ่มน้ำโครงการจัดการกลุ่มน้ำแม่สา และสถานีโครงการหลวงพัฒนาชาวเขา หมู่บ้านบริวารบ้านแม่สาใหม่

เวลา ๑๑.๕๐ น. เสด็จถึงสนามหน้าโรงเรียนปงไคร้ ตำบลปองแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานผ้าห่มและเสื้อกันหนาวแก่ครู สมุดดินสอและขนมแก่นักเรียน จากนั้นทรงพระราชปฏิสันถารอย่างใกล้ชิดกับราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จเหล่านั้น และมีกระแสพระราชดำรัสกับข้าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ให้ทางจังหวัดดำเนินการส่งเสริมอุตสาหกรรมในครอบครัวของราษฎร เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยให้จัดหาครูมาฝึกสอน การจักสานไม้ไผ่และสานหวาย ซึ่งเป็นวัสดุที่หาได้ในบริเวณนั้น ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หน่วยแพทย์ทำการตรวจรักษาผู้เจ็บป่วย สำหรับรายได้ที่จะต้องส่งไปรักษาที่โรงพยาบาล ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับไว้เป็นคนใช้ในพระบรมราชานุเคราะห์ เวลา ๑๒.๒๕ น. เสด็จถึงหน่วยบริหารจัดการกลุ่มน้ำ

โครงการจัดการน้ำแม่สา เสด็จเข้าห้องบรรยายของหน่วยฯ นายถนอม เปรมรัศมี รองอธิบดีกรมป่าไม้ และนายตาลทิ อีเรน ผู้อำนวยการโครงการฯ ฝ่ายสหประชาชาติ กราบบังคมทูลถวายรายงานว่าโครงการฯ นี้รัฐบาลไทยดำเนินงานร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ มีวัตถุประสงค์ที่จะยกฐานะการครองชีพของราษฎรในกลุ่มน้ำแม่สาให้สูงขึ้น โดยการจัดการกลุ่มน้ำให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและป่าไม้ นอกจากนี้ ยังดำเนินการอนุรักษ์ดินและปลูกป่าทดแทนป่าไม้ที่ถูกทำลาย โดยเป็นโครงการจัดการกลุ่มน้ำตัวอย่าง ผลงานที่ได้จากการทดลองจะนำไปปฏิบัติในการจัดการกลุ่มน้ำอื่นๆ ทั่วประเทศ ซึ่งจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมแก่ราษฎรจบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีกระแสพระราชดำรัสว่า ในการปลูกป่านั้นทางโครงการ ควรพิจารณาปลูกไม้ไผ่หรือหวายด้วย เพื่อราษฎรจะได้ใช้เป็นวัสดุในการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับใช้สอย หรือจำหน่ายเป็นรายได้พิเศษ ซึ่งจะทำให้ราษฎรแลเห็นประโยชน์ของโครงการ

ส่วนการปลูกป่าทดแทนนั้น ควรพยายามทำให้ป่าธรรมชาติมีสภาพเหมือนเดิมให้มากที่สุด จากนั้น ทรงพระดำเนินทอดพระเนตรแปลงไม้ผล พืชตระกูลถั่ว และพืชตระกูลหญ้าตามไหล่เขาที่มีความลาดชันต่ำ ซึ่งปลูกคลุมไว้เพื่อป้องกันผิวดินถูกน้ำเซาะพังทลาย ตลอดจนเป็นการเพิ่มปุ๋ยแก่ดินและให้ร่มแก่พืชเศรษฐกิจอื่นๆ ที่ปลูกไว้ด้วยกัน ต่อจากนั้น ทรงพระดำเนินไปยังบริเวณหน้าที่ทำการหน่วยฯ เพื่อทรงปลูกต้นแมคคาเดเมีย เสร็จแล้วจึงประทับเสวยพระกระยาหารกลางวัน แล้วทรงพักผ่อนพระราชอิริยาบถตามพระราชอัธยาศัย แล้วจึงเสด็จโดยรถยนต์พระที่นั่งต่อไป ณ หมู่บ้านแม่สาใหม่

เวลา ๑๔.๕๕ น. เสด็จถึงสถานีโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาหมู่บ้านบริวารแม่สาใหม่ทรงพระดำเนินทอดพระเนตรแปลงกาแฟและยาสูบ ซึ่งนายสุพล สุขพงษ์ไทย หัวหน้าสถานีฯ กราบบังคมทูลว่า ต้นกาแฟเริ่มมีดอกแล้ว ส่วนต้นยาสูบ พบว่า บางต้นเป็นโรคเพลี้ยอ่อน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีกระแสพระราชดำรัสว่า สำหรับต้นกาแฟยังมีอายุน้อยอยู่นั้น เมื่อเริ่มมีดอกต้องเด็ดทิ้งเสียครึ่งหนึ่ง เพื่อให้ต้นกาแฟมีโอกาสเจริญเติบโตเต็มที่ ส่วนต้นยาสูบที่เป็นโรคนั้นต้องรีบกำจัดทันที มิฉะนั้นจะลุกลามไปทั่วแปลงและทำให้ป้องกันยากขึ้น

จากนั้นเสด็จไปในหมู่บ้านเพื่อพระราชทานขนมแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อนำไปแจกเด็กๆ แล้วทรงพระดำเนินไปยังโรงสีข้าวพระราชทาน ณ ที่นั้น นายสมชาย ศรีวานิชพัฒน์ เฝ้าฯ น้อมเกล้าถวายเครื่องสีข้าวประเภทแยกแกลบแยกรำจำนวน ๑ เครื่อง โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัยซึ่งเป็นเครื่องสีข้าวที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง ได้ทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้ว ในการนี้ ได้พระราชทานโรงสีข้าวแก่สถานีและเสด็จยังโรงสีข้าวเพื่อทอดพระเนตรการทำงานของเครื่องสีข้าว

▲ ภาพที่ ๖๑ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมารเสด็จถึงหมู่บ้านแม่สลาใหม่เมื่อวันที่ ๒๐ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

▲ ภาพที่ ๖๒ : ดาบตำรวจศุภชัย ยี่เก็งเอี่ยม ครูใหญ่โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ บ้านแม่สลาใหม่ ถวายรายงาน

▲ ภาพที่ ๖๓ : สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมารทรงรับมอบสิ่งของที่ราษฎรชาวม้งบ้านแม่สลา ทูลถวาย

▲ ภาพที่ ๖๔ : หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี (เสือสีขาว คล้องกล้องถ่ายรูป) ผู้ติดตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขณะทรงงานช่วยเหลือราษฎรชาวเขาอย่างต่อเนื่อง

ต่อจากนั้นทรงพระดำเนินไปยังบริเวณที่จะสร้างฝายและบ่อกักน้ำ เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในหมู่บ้านและเพื่อการเกษตรกรรมตลอดจนส่งไปใช้ในโรงสีข้าว โดยจะดัดแปลงเครื่องสีข้าวเป็นแบบพลังน้ำเพื่อเป็นการใช้พลังงานธรรมชาติให้เป็นประโยชน์ และเป็นการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งการออกแบบและก่อสร้างดำเนินงานโดยสำนักงานชลประทานที่ ๑ จังหวัดเชียงใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรบริเวณที่จะก่อสร้างและทอดพระเนตรแผนที่แสดงที่ตั้งฝายและอ่างเก็บน้ำ โดยมีนายมนัส บิดิวศ์ อธิบดีกรมชลประทานกราบบังคมทูลรายละเอียด

ภาพที่ ๖๕ : นายสุรพล สุขพงษ์ไทย หัวหน้าสถานีโครงการหลวงพัฒนาชาวเขаб้านแม่สลาใหม่ ถวายรายงาน

▲ ภาพที่ ๖๖ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จเข้าปะรำ ณ บริเวณโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗

ภาพที่ ๖๗ : เสด็จ ณ สถานีโครงการหลวงพัฒนาชาวเขаб้านแม่สลาใหม่ เมื่อวันที่ ๒๐ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

จากนั้นทรงพระดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมารกลับมายังหมู่บ้าน เพื่อประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินเมื่อเวลา ๑๖.๑๕ น. กลับถึงพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๑๗.๓๕ น.

▲ ภาพที่ ๖๘: พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทอดพระเนตรโรงเรียนเพาะชำ สถานีโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาบ้านแม่ลาใหม่

ปีต่อมา ในวันที่ ๒๖ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงขับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินจากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ไปยังสำนักสงฆ์ศรีมวงคำ สถานีหลวงพัฒนาชาวเขา หมู่บ้านบริวารบ้านผานกกก สถานีหลวงพัฒนาชาวเขา หมู่บ้านบริวารบ้านแม่ลาใหม่ และโครงการจัดการลุ่มน้ำแม่ลา ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ ๖๙: พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน) เพื่อก่อตั้งสถานีโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาบ้านแม่ลาใหม่ (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวชาเขา) แห่งนี้เมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๑๗

ภาพที่ ๗๐: เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ และผู้เกี่ยวข้อง ติดตามและเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จถึงบ้านแม่ลา

ภาพที่ ๗๑: พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีกระแสพระราชดำรัสแก่นายสุรพล สุขพงษ์ไทย ว่า เมื่อต้นกาแฟยังมีอายุน้อยอยู่นั้น หากมีดอกต้องเด็ดทิ้งเสียครึ่งหนึ่ง เพื่อให้ต้นกาแฟมีโอกาสเจริญเติบโตได้เต็มที่

ภาพที่ ๗๒: ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำหมู่บ้านอาวโซ ถวายรายงาน

เวลา ๑๕.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินถึงสำนักสงฆ์ศรีมวงคำ บ้านดง ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม แล้วเสด็จเข้าสำนักสงฆ์ฯ ถวายผ้าห่มแก่ภิกษุ และทรงมีพระราชดำรัสกับพระอินสอน เขมงโกโร เจ้าสำนักฯ ก่อนเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์หลวง ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มาตั้งหน่วยทำการตรวจรักษาผู้เจ็บป่วยในละแวกนั้น จากนั้น ทรงเยี่ยมราษฎรที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่เป็นจำนวนมากบริเวณหน้าสำนักสงฆ์ฯ และทรงพระดำเนินทอดพระเนตรไร่กระเทียม ซึ่งราษฎรกราบบังคมทูลว่า ได้ผลไม่เต็มที่ ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีกระแสพระราชดำรัส ว่า การจัดส่งเจ้าหน้าที่เกษตรกรของโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาและฝ่ายเกษตรอำเภอมาแนะนำทางด้านวิชาการเกษตรกรรมแก่ราษฎร และสาธิตวิธีทำปุ๋ยหมักให้ราษฎร และนักเรียนดูเป็นตัวอย่าง เพื่อจะได้นำไปใช้อย่างถูกวิธี อันจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ย และรู้จักใช้วัสดุเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ เสร็จแล้ว เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งต่อไป

▲ ภาพที่ ๗๓: พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระดำเนินเพื่อทอดพระเนตรผลการดำเนินงานของสถานีฯ

เวลา ๑๖.๑๕ น. เสด็จพระราชดำเนินถึงสถานีหลวงพัฒนาชาวเขา หมู่บ้านบวรบ้านผานกกก ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม นายวิเชียร เป้าสกุล หัวหน้าสถานีเผ่าทุลละอองอุลีพระบาท รับเสด็จจากนั้น ทรงพระดำเนินไปทอดพระเนตรการอบรมตีเหล็กของราษฎรชาวไทยภูเขาเผ่าแม้ว ซึ่งมีพระราชดำริให้ราษฎรรู้จักผลิตมีดชนิดต่างๆ และเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรกรรมเองเป็นลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือน เพื่อสำหรับใช้สอยเอง และส่งไปจำหน่ายเป็นรายได้พิเศษ จากนั้นทอดพระเนตรแปลงสาธิตและทดลองของสถานีฯ แล้วทรงพระดำเนินไปยังหน้าโรงเรียนผานกกก พระราชทานสิ่งของแก่ผู้แทนสถานี ครู นักเรียน และราษฎร ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีกระแสพระราชดำรัสกับหัวหน้าสถานี บริเวณลุ่มน้ำนี้มีปริมาณน้ำมาก จึงควรส่ง

▲ ภาพที่ ๗๔: ทรงพระดำเนินผ่านหมู่บ้านแม่สา เพื่อเสด็จไปยังบริเวณที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำเหนือหมู่บ้าน

▲ ภาพที่ ๗๕: ทรงพระดำเนินผ่านหมู่บ้านแม่สา เพื่อเสด็จไปยังบริเวณที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำเหนือหมู่บ้าน

▲ ภาพที่ ๗๖: หลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทอดพระเนตรแปลงกาแฟและยาสูบแล้ว นายสุรพล สุขพงษ์ไทย กราบบังคมทูลถึงการแพร่ระบาดของเพลี้ยอ่อนในยาสูบ พระองค์จึงมีกระแสพระราชดำรัสให้รีบกำจัดทันที มิฉะนั้นจะลุกลาม ป้องกันยาก

เสริมให้ราษฎรที่ทำกินอยู่ตอนล่างปลูกข้าว เพราะเป็นอาหารหลักของราษฎร เนื่องจากในฤดูน้ำหลาก กระแสน้ำจะไหลแรง นำปุ๋ยธรรมชาติให้ไหลไปรวมอยู่บริเวณพื้นที่เพาะปลูกตอนล่าง ซึ่งปุ๋ยก็ตกตะกอนและช่วยให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพียงพอที่จะปลูกข้าวได้ ส่วนบริเวณตอนเหนือขึ้นมาก็อาจส่งเสริมให้ปลูกกระเทียม ถั่ว และพืชอื่นๆ ที่เหมาะสม นอกจากนั้น ควรกันฝายเพื่อทำอ่างเก็บน้ำสำหรับใช้ในการชลประทาน ทั้งนี้จะต้องระวังไม่ให้มีการแผ้วถางทำลายป่าไม้ตามไหล่เขา เพราะกระแสน้ำจะชะทำลายผิวดินเสียหาย จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งต่อไปยังบ้านแม่สาใหม่

▲ ภาพที่ ๗๗: ทรงพระดำเนินผ่านหมู่บ้านแม่สา เพื่อเสด็จไปยังบริเวณที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำเหนือหมู่บ้าน

ภาพที่ ๗๘ : นายสมชาย ศรีวานิชพิพัฒน์ ▶
เผื่อน้อมถวายเครื่องสี่ข้าวประเภทแยก
กลับแยกรำที่ประดิษฐ์ขึ้นเองจำนวน
๑ เครื่อง โดยเสด็จพระราชกุศลตาม
พระราชอัธยาศัย

ภาพที่ ๘๐ :
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จยัง
โรงสีข้าว เพื่อทอดพระเนตร ระบบ
การทำงานของเครื่องสีข้าว

เวลา ๑๘.๑๕ น. เสด็จพระราชดำเนินถึงหน้า
โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม
ทรงพระราชดำเนินทอดพระเนตรบริเวณพื้นที่รับน้ำ
ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ ซึ่งจะทำให้การจัดสรรให้ราษฎร
จำนวน ๑๒๔ ครอบครัว ซึ่งมีโครงการจะย้ายที่ทำกิน
จากบริเวณไหล่เขามาทำกินในพื้นที่จัดสรรที่มีระบบการ
ชลประทานที่สมบูรณ์ ส่วนบริเวณไหล่เขาก็จะทำการปลูก
ป่าทดแทนเพื่อเป็นการบำรุงรักษาป่าลุ่มน้ำ ในการนี้
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีกระแสพระราชดำรัส
ว่า บริเวณจัดสรรควรพิจารณาจัดทำเป็นลักษณะหมู่บ้าน
สหกรณ์ โดยให้มีกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดูแลรักษา
ผลประโยชน์ของสมาชิก สำหรับการปลูกป่าทดแทนตาม
ไหล่เขา จะต้องปลูกต้นไม้หลายๆ ชนิด เพื่อให้ได้
ประโยชน์อเนกประสงค์ คือมีทั้งไม้ผล ไม้สำหรับก่อสร้าง
และไม้สำหรับทำฟืน ซึ่งราษฎรจำเป็นต้องใช้เป็นประจำซึ่ง
เมื่อตัดไปใช้แล้วก็ปลูกทดแทนเพื่อหมุนเวียนทันที ทั้งนี้
จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของโครงการฯ เสร็จแล้ว
ประทับพระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับ ถึงพระตำหนัก
ภูพิงคราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๒๐.๐๕ น.

เมื่อวันที่ ๗ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๑
เวลา ๐๙.๓๕ น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมารและมกุฎราชกุมาร เรชา ปาห์ลาลวี
แห่งอิหร่านเสด็จโดยรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วย
พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา
จากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ไปยังบ้านปางไคร้
บ้านแม่สาใหม่และปางช้าง (แม่สา) อำเภอแม่ริม
จังหวัดเชียงใหม่ตามลำดับ

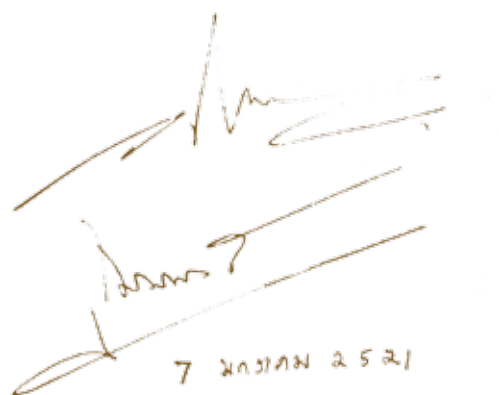
ครั้นเสด็จพระราชดำเนินถึงบ้านปางไคร้ได้ทอดพระเนตร
การปลูกป่าทดแทน ซึ่งใช้พันธุ์ไม้โตเร็วตลอดจนพันธุ์ไม้
ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจนำมาปลูกทดแทนบริเวณป่าไม้
ที่ถูกราษฎรทำลายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์เพื่อเป็นการรักษา
ป่าไม้ต้นน้ำลำธาร มิให้ถูกทำลายไปโดยสิ้นเชิง จากนั้นได้
ทอดพระเนตรผลการดำเนินงานร่วมระหว่างรัฐบาลไทย
และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์
ที่จะยกระดับฐานะการครองชีพของราษฎรในบริเวณ
ลุ่มน้ำแม่สาให้สูงขึ้นโดยการจัดการลุ่มน้ำ ให้สอดคล้องกับ
การใช้ประโยชน์ที่ดินและป่าไม้ นอกจากนั้นยังดำเนินการ

เวลา ๑๗.๓๕ น. ทอดพระเนตรบ่อพักน้ำขนาด
ความจุ ๔๕๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งกรมชลประทานได้จัดสร้างขึ้น
สำหรับส่งน้ำไปใช้ในพื้นที่เพาะปลูก เป็นเนื้อที่ประมาณ
๑,๐๐๐ ไร่และส่งไปใช้ที่โรงสีข้าวพลังน้ำ ณ บ้านแม่สาใหม่
จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปยังสำนักสงฆ์ ถวายยารักษาโรค
แก่พระครูสิริชัยคุณ เจ้าสำนักและทรงมีพระราชดำรัสกับ
เจ้าสำนักถึงศาสนกิจของราษฎรชาวไทยภูเขาเผ่าแม้ว
ทรงพระดำเนินไปยังโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ และ
โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เบ็ดเสร็จพระราชทานสิ่งของแก่
นายสุรพล สุรพงษ์ไทย หัวหน้าสถานีฯ ตลอดจนผู้แทนครู
นักเรียนและราษฎรแล้วจากนั้นการเขียนลายผ้าของราษฎร
ซึ่งกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ส่งเจ้าหน้าที่มาช่วยฝึก
อบรมเพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐานสำหรับส่งจำหน่ายต่อไป
ในการนี้ ได้ทอดพระเนตรการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์หลวง
ณ อาคารเรียนด้วย

▶ ภาพที่ ๗๙ : เด็กนักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง โรงเรียนเจ้าพ่อหลวง
อุปถัมภ์ ๗ ขณะเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

อนุรักษ์ดินและปลูกป่าทดแทนเพื่อเป็นโครงการจัดการลุ่มน้ำตัวอย่างซึ่งข้อมูลที่ได้จากการทดลอง จะได้นำไปปฏิบัติในการจัดการต้นน้ำอื่นๆ ทั่วประเทศ อันจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมแก่ราษฎร จากนั้นประทับเสวยพระกระยาหารกลางวัน ณ บ้านปงไคร้ ครั้นทรงพักผ่อนพระราชอิริยาบถตามพระราชอัธยาศัยแล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งต่อไปยังสถานีหลวงพัฒนาชาวเขา บ้านแม่สาใหม่

▲ **ภาพที่ ๘๑ :** พระนามาภิไธยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (บน) และพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชทินนามาตุ (ล่าง) เมื่อครั้งเสด็จทอดพระเนตรโครงการปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทนการปลูกฝิ่นบ้านแม่สาใหม่ พร้อมด้วยมกุฎราชกุมาร เสด็จ ปาห์ลารี แห่งอิหร่าน เมื่อวันที่ ๗ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

เมื่อเสด็จถึงสถานีหลวงพัฒนาชาวเขаб้านแม่สาใหม่ ได้ทอดพระเนตรโครงการปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทนการปลูกฝิ่น อาทิ กาแฟ และยาสูบ ซึ่งจะทำให้ราษฎรชาวเขารู้จักตั้งหลักแหล่งถาวร โดยไม่ต้องย้ายที่ทำกินเร่ร่อนไปตามที่ต่างๆ เพื่อไม่ตัดไม้ทำลายป่าทำไร่เลื่อนลอยและปลูกฝิ่น อันเป็นการทำลายทรัพยากรอันมีค่าของชาติ นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกกฎหมายอีกด้วย สำหรับพืชเศรษฐกิจที่ได้ส่งเสริมนั้นที่ได้ทำการทดลองแล้วสามารถทำรายได้ดีไม่น้อยกว่าการปลูกฝิ่นแต่ลงทุนลงแรงน้อยกว่าตลอดจนถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในการนี้ได้ทอดพระเนตรการปลูกพืชตามขั้นบันได เพื่อป้องกันน้ำชะล้างทำลายผิวดิน และทอดพระเนตรระบบชลประทานในพื้นที่ที่เป็นภูเขา

จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งต่อไปยังปางช้างแม่สา อำเภอแม่ริม เพื่อทอดพระเนตรการแสดงของช้าง ในการทำงานชักลากซุงในป่า สมควรแก่เวลาจึงประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับถึงพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๑๕.๔๐ น.

ในปีเดียวกันนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงขับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารีจากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ในวันที่ ๒๒ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๑ เวลา ๑๑.๑๕ น. ทอดพระเนตรกิจการของโครงการหลวงพัฒนาชาวเขา ที่โรงเรียนบ้านมั่งขุนช้างเคียน สถานที่สูงขุนช้างเคียน และหมู่บ้านแม่สาใหม่ตามลำดับ ระหว่างทางเสด็จพระราชดำเนินในเขตอำเภอแม่ริมได้ทรงหยุดรถยนต์พระที่นั่ง เพื่อทอดพระเนตรแปลงผักของราษฎรเผ่าม้งซึ่งเริ่มหันมาปลูกผักชนิดต่างๆ เช่นกะหล่ำปลี ผักกาดหอม ผักกาดหางหงส์ แทนการปลูกฝิ่น เนื่องจากปลูกง่าย และทำรายได้ดีโดยเฉพาะนอกฤดูการ สำหรับแปลงผักนั้น ทำเป็นแบบขั้นบันไดซึ่งเจ้าหน้าที่โครงการหลวงพัฒนาชาวเขามาแนะนำการทำไร่

▲ **ภาพที่ ๘๒ :** การเขียนลายผ้าจากสีฝิ่งของชาวม้งแม่สา ที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ส่งเจ้าหน้าที่มาฝึกอบรมเพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน

▲ **ภาพที่ ๘๓ :** ระหว่างทางเสด็จจากขุนช้างเคียน ไปแม่สาใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงหยุดรถยนต์พระที่นั่งทอดพระเนตรแปลงผักของนายแก้ว แซ่หวาง ราษฎรเผ่าม้งบ้านแม่สาใหม่

แบบขั้นบันได เพื่อป้องกันน้ำทำลายชะล้างหน้าดินตามบริเวณพื้นที่ไหล่เขาที่ลาดชัน

ต่อจากนั้นเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งต่อไปยังสถานีหลวงพัฒนาชาวเขา หมู่บ้านบิวารบ้านแม่สาใหม่ ครั้นเสด็จพระราชดำเนินถึงโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ ได้พระราชทานอุปกรณ์การศึกษาแก่ผู้แทนโรงเรียน ตลอดจนถวายปัจจัยและยาชุดแก่พระภิกษุจากสำนักสงฆ์ ในโอกาสนี้ ราษฎรชาวม้งทำพิธีผูกขวัญถวาย (ผูกข้อพระกร)

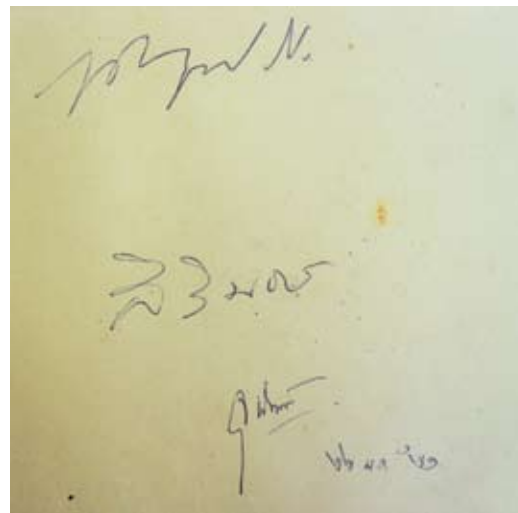
จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโรงสีข้าวพลังน้ำตามพระราชดำริ ซึ่งกรมชลประทานได้ดำเนินการออกแบบและประดิษฐ์ โดยใช้เครื่องขับส่งกำลังด้วยเครื่องกังหันน้ำ ซึ่งใช้พลังจากลำนํ้าธรรมชาติทำให้ไม่จำเป็นต้องใช้เชื้อเพลิงแต่อย่างใด เครื่องสีข้าวนี้สามารถสีข้าวได้ชั่วโมงละ ๒๕ ถึง จากนั้นจึง ทอดพระเนตรแปลงปลูกผักชนิดต่างๆ ของสถานีหลวงพัฒนาชาวเขา ซึ่งมีเนื้อที่ ๘๖ ไร่ แล้วจึงประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับ ถึงพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เวลา ๑๙.๔๐ น.

▲ **ภาพที่ ๘๔ :** ผู้นำ และผู้อาวุโสของหมู่บ้านแม่สา ทำพิธีผูกขวัญที่ข้อพระกร ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เมื่อวันที่ ๒๒ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

▲ ภาพที่ ๘๕: นายปรำจื้อ แซ่ย่าง ราษฎรบ้านแม่สาทำพิธีผูกขวัญ
ที่ชื่อพระกร ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

▲ ภาพที่ ๘๖: พระปรมาภิไธย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระนามาภิไธยสมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และ
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณ
วลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เมื่อครั้ง
เสด็จหมู่บ้านแม่สาใหม่ วันที่ ๒๒
เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

▲ ภาพที่ ๘๗: ทอดพระเนตรโรงสีข้าวพลังน้ำ ซึ่งกรมชลประทาน
ดำเนินการออกแบบและประดิษฐ์ ใช้เครื่องขับเคลื่อนกำลังด้วยเครื่องกังหัน
พลังน้ำธรรมชาติ สีข้าวได้ชั่วโมงละ ๒๕ ถึง

▲ ภาพที่ ๘๘: สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ทรงลงพระนามาภิไธยเสด็จเยี่ยมเยือนราษฎรมังแม่สา

▲ ภาพที่ ๘๙: สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทอดพระเนตรการสาธิตปลูกผักหมุนเวียน ณ สถานีทดลอง
การเกษตรหมู่บ้านแม่สาใหม่

▲ ภาพที่ ๙๐: สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทอดพระเนตรการสาธิตปลูกผักหมุนเวียน ณ สถานีทดลอง
การเกษตรหมู่บ้านแม่สาใหม่

▲ ภาพที่ ๙๑: สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทอดพระเนตรการสาธิตปลูกผักหมุนเวียน ณ สถานีทดลอง
การเกษตรหมู่บ้านแม่สาใหม่

ต่อมาในวันที่ ๓ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๒
เวลา ๐๘.๐๐ น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนิน โดยรถยนต์
พระที่นั่งจากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ไปทอดพระเนตร
การแสดงของช้าง ณ บริเวณน้ำตกแม่สา (ปางช้างแม่สา)
ต่อจากนั้นเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรการสาธิตการปลูกพืชผัก
หมุนเวียน ณ สถานีทดลองการเกษตรหมู่บ้านแม่สาใหม่
อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

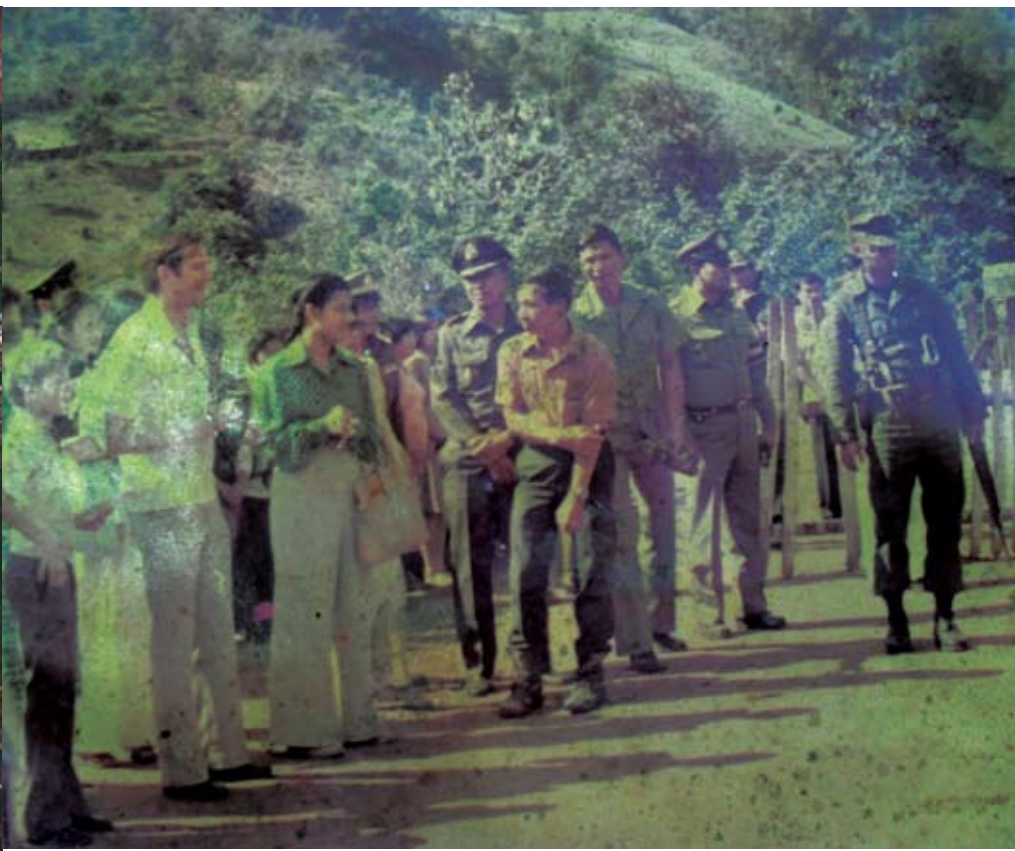

▲ ภาพที่ ๙๒: สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทอดพระเนตรการสาธิตปลูกผักหมุนเวียน ณ สถานีทดลองการเกษตร หมู่บ้านแม่ลาใหม่

สองปีต่อมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงขั้บรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๔ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๕ เวลา ๑๒.๕๐ น. ทอดพระเนตรโครงการปลูกพืชทดแทนและการตลาดที่สูงไทย-สหประชาชาติ

ครั้นเสด็จพระราชดำเนินถึง สำนักสงฆ์ธรรมจาริกแม่ลาใหม่ เสด็จขึ้นศาลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถวายปัจจัยและยารักษาโรคแก่พระภิกษุ

▲ ภาพที่ ๙๓ : สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จถึง ณ ที่ทำการสถานีทดลองการเกษตรหมู่บ้านแม่ลาใหม่

▲ ภาพที่ ๙๔ : เมื่อวันที่ ๓ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๒ เวลา ๐๘.๐๐ น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทอดพระเนตรการสาธิตปลูกผักหมุนเวียน โดยมีนาย สุรพล สุขพงษ์ไทย เป็นผู้นำเสด็จ

ต่อจากนั้นเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งไปทอดพระเนตรโครงการจัดหาแหล่งน้ำให้ราษฎรชาวเขา ซึ่งกรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างระบบชลประทานสนองพระราชดำริ สำหรับแปลงทดลองและวิจัยพืชเศรษฐกิจตลอดจนแปลงเพาะปลูกพืชทดแทนชนิดต่างๆ เช่น มันฝรั่ง ผักสลัด พริกยักษ์ มะเขือเทศ แครอท ถั่วแขก ถั่วแดง ข้าวโพด กาแฟและข้าวไร่เป็นเนื้อที่ ๑,๒๐๐ ไร่

จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งต่อไปยังที่ทำการหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานถุงของขวัญและยารักษาโรคแก่ผู้แทนเจ้าหน้าที่และพนักงานประจำโครงการฯ

พระองค์เสด็จฯ เข้าที่ทำการ เพื่อทอดพระเนตรแผนที่แสดงพื้นที่การเกษตรบริเวณบ้านแม่ลาใหม่และพื้นที่ใกล้เคียง ในการนี้มีพระดำริ ความว่า เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายควรร่วมกันสำรวจและเตรียมขยายพื้นที่เพาะปลูก เพื่อทดแทนตามความเหมาะสม โดยพิจารณาสร้างโครงการชลประทานขนาดเล็กเพิ่มเติม โดยเฉพาะระยะฝนทิ้งช่วงทั้งนี้ ต้องวางแผนใช้ที่ดินให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยการปลูกข้าวไร่สลับกับการปลูกพืชตระกูลถั่วและพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ หมุนเวียน รวมทั้งการเลี้ยงปศุสัตว์ ซึ่งจะเป็นการบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ตามธรรมชาติอีกด้วย

▲ ภาพที่ ๙๕: แปลงสาธิตปลูกผักหมุนเวียน

▶ **ภาพที่ ๙๖ :** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถวายปัจจัยและยารักษาโรค แก่พระครูสิริชัยคุณ เจ้าสำนักพระธรรมจาริกบ้านแม่สาใหม่

ในโอกาสนี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งมายังที่ทำการหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา หลังจากทรงเยี่ยมราษฎรในหมู่บ้านและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หน่วยแพทย์พระราชทานทำการตรวจรักษาราษฎรที่เจ็บป่วย ตลอดจนทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ สมควรแก่เวลาจึงประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับถึงพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์เมื่อเวลา ๑๙.๑๕ น.

▶ **ภาพที่ ๙๗ :** ทอดพระเนตรแผนที่แสดงพื้นที่การเกษตรบ้านแม่สาใหม่และพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีพระราชดำริให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันสำรวจ เตรียมขยายพื้นที่เพาะปลูกตามความเหมาะสม และวางแผนการใช้ที่ดินให้ได้ประโยชน์สูงสุด

▶ **ภาพที่ ๙๘ :** ทอดพระเนตรโครงการจัดหาแหล่งน้ำ โดยกรมชลประทานสนองพระราชดำริใช้แปลงทดลองและวิจัยพืชเศรษฐกิจ และแปลงเพาะปลูกทดแทน เนื้อที่ประมาณ ๑,๒๐๐ ไร่

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักภูพิงราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๐๙.๑๐ น. ของวันที่ ๑๔ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๗ ไปยังศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงทุ่งเริง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทอดพระเนตรการดำเนินงานของศูนย์และเยี่ยมราษฎรที่มาเฝ้าทูลละอองพระบาท เสร็จแล้วประทับเสวยพระกระยาหารกลางวัน จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งต่อไปยังโครงการพัฒนาแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทอดพระเนตรบริเวณพื้นที่แปลงรวม ซึ่งจะใช้เป็นแปลงสาธิตและศึกษาวิธีการปลูกพืช ตลอดจนขยายพันธุ์พันธุ์พืชต่างๆ สำหรับส่งเสริมและสนับสนุนการเกษตรของชาวเขาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแม่สาใหม่

จากนั้นประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังโรงเรียนแม่สาใหม่ พระราชทานถุงของขวัญแก่เจ้าหน้าที่ คณงาน และพระราชทานอุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์กีฬาแก่ครู นักเรียน แม่สาใหม่ ทรงพระดำเนินเยี่ยมราษฎรที่มาเฝ้าทูลละอองพระบาท และทอดพระเนตรการแสดงของกลุ่มหนุ่มสาวบ้านแม่สาใหม่ สมควรแก่เวลาจึงประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๑๖.๓๐ น.

“

..ตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๐๗ ถึงปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ รวมระยะเวลานาน ๒๐ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จยังบ้านแม่สลา นับจำนวนได้ถึง ๑๓ ครั้ง ทุกรอยพระบาทที่พระองค์และเหล่าพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จมาในครั้งนั้น นำมาซึ่งความผาสุกสู่หมู่บ้านแม่สลาตราบจนบัดนี้ แม้ร่องรอยเหล่านั้นได้ประทับลงบนผืนแผ่นดินแห่งนี้.. นานมาแล้วก็ตาม แต่ในวันนี้ ในวันข้างหน้า หรือวันไหนๆ รอยพระบาทยาดราของพระองค์จะยังตรึงตราในจิตใจของเหล่าชาวมิ่งบ้านแม่สลา ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

”

▲ ภาพที่ ๙๙ : สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระดำเนินเยี่ยมราษฎรชาวมิ่งแม่สลา ที่มาเฝ้าทูลละอองพระบาท

ภาพที่ ๑๐๐ : พระราชทานอุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์กีฬา แก่ครู นักเรียน โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ บ้านแม่สลาใหม่ ▶

รอยเสด็จของ พระราช สทิตตราตรึงใจ

การเสด็จของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ เมื่อครั้งอดีต ก่อให้เกิดคุณูปการอันใหญ่หลวง แก่ชาวมิ่งบ้านแม่สา ด้วยพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณ อันล้นพ้นที่แผ่ไพศาล ทุกอย่าง พระบาทของพระองค์ที่ก้าวลงผืนแผ่นดินแห่งนี้ จะเป็นที่ยึดจำ สติตแนบ ลึกลงในทุกดวงใจ ตลอดไปชั่วลูกสืบหลานบันทึกเป็นตำนานแห่ง ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์มิ่งตราบนานเท่านาน

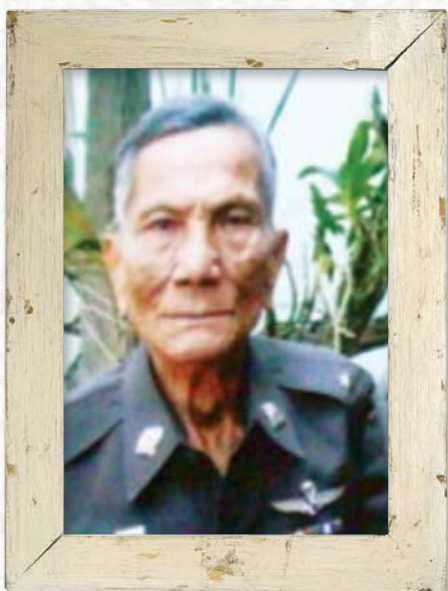
สัมภาษณ์บุคคลที่เคยร่วมเข้าเฝ้ารับเสด็จ

◆ พระครูสิริชัยคุณ

พระครูสิริชัยคุณ เจ้าสำนักสงฆ์ธรรมจาริกบ้านแม่สาใหม่(สมณศักดิ์ปัจจุบัน พระศีลวัตรวิมล เจ้าคณะอำเภอ สะเมิง/เจ้าอาวาสวัดสะเมิง/รองผู้อำนวยการโครงการพระธรรมจาริกส่วนภูมิภาค)

เข้ามาเผยแพร่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่นทุรกันดารแก่ชาวเขา (โครงการธรรมจาริก ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ) ที่บ้านแม่สาใหม่เมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๑๔ โดยทางเจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้สร้าง อาศรมชั่วคราวให้ ต่อมาย้ายมาตั้งสำนักอาศรมธรรมจาริก บนที่ดินของนาย เล่าเซ่ง แซ่ย่าง ยกให้เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมาบ้านแม่สาใหม่ แต่ครั้งพระองค์มักจะไต่ถามพระครูสิริชัยคุณ ว่า พระคุณเจ้าเราจะช่วยชาวเขา ได้อย่างไร ชาวเขาที่นี้มีข้าวพอกินไหม พระครูสิริชัยตอบว่าข้าวมีไม่พอกิน ขาดไปอีก ๑๐% จึงทูลต่อในหลวงว่าต้อง ขยายพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้นอีก และอยากได้อ่างเก็บน้ำไว้ใช้ทำนาและเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ต่อมาในหลวงได้ พระราชทานอ่างเก็บน้ำให้ตามความต้องการ พระราชทานโรงเรียน พระราชทานโรงสีข้าว และอื่นๆ อีกมากมาย รู้สึกดีใจเป็นอย่างยิ่งที่ในหลวงเสด็จมาที่แม่สาใหม่ พระองค์ทรงเสียสละเวลาอันมีค่า ถือว่าเป็นมหามงคลอันยิ่งใหญ่ ต่อคณะสงฆ์และชาวเขาเผ่ามิ่งบ้านแม่สาใหม่ สิ่งต่างๆ ที่พระองค์พระราชทานมีประโยชน์ยิ่งต่อหมู่บ้าน ให้ทุกคนจง ตระหนัก ลด-ละ-เลิก การปลูกฝิ่น หันมาปลูกพืชเศรษฐกิจแทน

❖ ร้อยตำรวจตรี สวัสดิ์ กลิ่นอุทัย (ครูสวัสดิ์)

ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๒๗๑ หมู่ ๑ ต.แม่สา อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ จำสิบตำรวจสวัสดิ์ กลิ่นอุทัย (ยศขณะนั้น) เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นครู ตชด. อยู่ที่ดอยปุยมาก่อน ตอนนั้นมีนักเรียนจากบ้านแม่สาเดินทางไปเรียนที่ดอยปุย ๓ คน คือนายเปา (อดีตผู้ใหญ่บ้านแม่สา) ผู้ช่วยห้วย ผู้ช่วยชะ ต่อมาจำสิบตำรวจสวัสดิ์ กลิ่นอุทัยได้เป็นครูใหญ่คนแรกที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๗ บ้านแม่สาใหม่ ระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ ถึง ๒๕๑๕ มีครูผู้ช่วยพลเรือนชื่อครูจรรยา คำหนองยาง

เคยรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้รับพระราชทานสิ่งของจากพระองค์ และเคยเฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ทรงเสด็จพระราชดำเนินมาประกอบพิธีเปิดโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ เมื่อ วันที่ ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๔ เป็นโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานแก่ชาวมิ่งแม่สา

ประทับใจที่สมเด็จพระยายฯ พระองค์ทรงชื่นชม ตำรวจตระเวนชายแดน ว่า มีความอดทน เสียสละเป็นพิเศษและทรงเรียกว่า “ลูกๆ” (ครูสวัสดิ์ กลิ่นอุทัย เสียชีวิตลงเมื่อ เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕)

❖ ดาบตำรวจศุภชัย ยี่เก็งเอี่ยม (ครูแกละ)

ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๒๒/๑ หมู่ ๓ ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นครูใหญ่คนที่สอง ต่อจากร้อยตำรวจตรี สวัสดิ์ กลิ่นอุทัย ณ โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ ระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ ถึง ๒๕๒๐

เคยเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ บรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พระองค์มีรับสั่งสรุปใจความว่า ในฐานะที่ใกล้ชิดกับชาวบ้าน ขอครูช่วยดูแล แนะนำชาวบ้าน ให้รักษาป่าไม้แหล่งต้นน้ำลำธารไม่ตัดต้นไม้หรือทำลายป่า สอนให้เด็ก ๆ เรียนรู้กับธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน พระองค์ทรงตรัสบ่อยๆ ว่าอย่าทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน ประทับใจที่พระองค์ทรงชื่นชมว่าสอนหนังสือได้ดี ทำให้เด็กมั่งสามารถพูดภาษาไทยได้อย่างชัดเจน รู้สึกลาบปลื้มเป็นล้นพ้น นับเป็นเกียรติประวัติอันสูงส่งแก่วงศ์ตระกูลที่ได้สนองพระราชกระแสรับสั่งของพระองค์ ตลอดจนรู้สึกยินดีที่วันนี้บรรดาลูกศิษย์ของครูแกละต่างก็ประสบความสำเร็จเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และฝากความรำลึกถึงพี่น้องชาวมิ่งแม่สา ขอทุกคนจงช่วยกันทำความดีถวายแด่พระองค์

◆ นายสุรพล สุขพงษ์ไทย

ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๖๓/๑ หมู่ ๓ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ เคยปฏิบัติหน้าที่ที่หมู่บ้านแม่สลา ระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ ถึง ๒๕๒๒

ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อก่อสร้างศูนย์สงเคราะห์และพัฒนาชาวเขาบ้านแม่สลา แล้วรับสั่งว่าควรมีใครมาประจำอยู่ที่นี่ ต่อมานายสุรพล สุขพงษ์ไทย จึงได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าศูนย์ฯ คนแรก เคยเฝ้ารับเสด็จอย่างใกล้ชิดเพื่อสนองกระแสรับสั่งจากพระองค์ เพื่อช่วยเหลือชาวแม่สลา ด้านการประกอบอาชีพ และการพัฒนาอื่นๆ

มีความประทับใจที่ได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาท นับเป็นศักดิ์เป็นศรี และเกียรติประวัติแห่งวงศ์ตระกูลขอพระบาทรมีปกเกล้า

◆ ลุงแก้ว แซ่หาง (รัตนดิลกกุล)

อยู่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ ๖ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

เป็นบุคคลในภาพที่เฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกลางไร่ฝิ่น ภาพที่ถืออยู่ในมือ ลุงแก้วกำลังชี้มือไปยังเนินเขาอีกลูกหนึ่งและทูลแก่พระองค์ว่า บนดอยที่สูงชันจะปล่อยให้ป่าไม้ธรรมชาติ ส่วนพื้นที่ลาดต่ำลงมาจะปลูกพืชเกษตร ต่อมา ณ ที่แห่งนี้ลุงแก้วได้ปลูกต้นไทรไว้ ๑ ต้น เพื่อเป็นเครื่องหมายให้ระลึกว่าครั้งหนึ่งพระองค์เคยทรงเสด็จมา ลุงแก้ว แซ่หาง กล่าวถึงในหลวงว่า ...”ผมเกิดมาได้ ๒ ปี ผมก็มาอยู่บนแผ่นดินของในหลวง ตอนนั้นผมอายุได้ ๙๓ ปี ผมเป็นห่วยในหลวงมาก ผมดูทีวีแล้วอยากร้องให้ สงสารพระองค์มาก ขอให้พระองค์ทรงหายประชวร ทรงพระเกษมสำราญ อายุยืนนานตลอดไป มีชีวิตสดใสตั้งสายน้ำ เขียวชุ่มดังป่า...”

(ลุงแก้ว แซ่หาง เสียชีวิตลงเมื่อ เดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕)

❖ พ่อหมอ อันไซ แซ่ย่าง

ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๔๐/๑ หมู่ที่ ๖ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

เป็นบุคคลในภาพที่ร่วมผูกข้อพระกร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี เมื่อพระองค์เสด็จมาบ้านแม่สาใหม่ เมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๒๑ ในภาพทั้งหมดคือผู้อาวุโสของหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนทำพิธีฯ ในครั้งนั้น ปัจจุบัน ตนเองเป็นบุคคลเพียงคนเดียวที่ยังมีชีวิตอยู่ ทุกวันนี้ทำหน้าที่เป็นหมอพื้นบ้านรักษาโรคภัยต่างๆ ด้วยสมุนไพรและความเชื่อทางจิตวิญญาณ

พ่อหมออันไซเล่าว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมาบ้านเราเพื่อให้ความช่วยเหลือพี่น้องม้งบ้านแม่สา พวกเราต่างนำพืชผลทางการเกษตรและสิ่งของต่างๆ ไปถวายแสดงความขอบคุณ พระองค์ทรงเห็นว่าสิ่งของที่ชาวม้งนำมาทูลถวาย เช่น มันฝรั่ง พืชผักอื่นๆ เป็นพันธุ์พื้นบ้าน ตลอดจนสัตว์เลี้ยงที่ใช้แรงงานหรือใช้บริโภคต่างก็มีคุณภาพไม่ดีนัก ต่อมาไม่นานพระองค์จึงพระราชทานหัวเชื้อพันธุ์มันฝรั่งพันธุ์สปุนต้า พระราชทานพ่อพันธุ์โค พระราชทานหมูตัวยาวๆ สีแดง ๑ คู่ แกะ ๑ คู่ เป็นต้น

พวกเราชาวแม่สาไม่มีสิ่งใดจะตอบแทนพระองค์ท่าน จึงได้ร่วมใจทำพิธีผูกขวัญที่ข้อพระกรถวายแด่พระองค์ให้มีอายุยืนยาว วันนั้นพ่อหมออันไซรู้สึกดีใจเป็นอย่างมากที่ได้ใกล้ชิดกับพระองค์ และวันนี้พ่อหมออันไซเป็นห่วงอยากทำบุญให้มากๆ ส่งไปให้ในหลวง เพราะท่านเหนื่อยมามากที่ช่วยเหลือพวกเราให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในทุกวันนี้

❖ นายอาสา แซ่ย่าง (เลิศชัยสกุล)

อยู่บ้านเลขที่ ๙ หมู่ที่ ๖ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ เป็นทายาท (บุตรชาย) ของนายปรำจื่อ แซ่ย่าง

บุคคลในภาพวงกลมคือ นายปรำจื่อ แซ่ย่าง ทำพิธีผูกขวัญที่ข้อพระกรถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อ วันที่ ๒๒ มกราคม ปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ ณ บ้านแม่สาใหม่ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ เสียชีวิตเมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๓๗ อายุ ๘๔ ปี มีความสามารถทางด้านดนตรี เป่าแคน ภรรยาชื่อไปล์ แซ่ย่าง อายุ ๘๕ ปี พุดไทยไม่ได้ (เสียชีวิตแล้วเมื่อเดือนกันยายน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔) มีบุตรทั้งหมดรวม ๗ คน

นายปรำจื่อ แซ่ย่าง เป็นบุคคลในภาพที่ ๔ ในโครงการตามหาศิลปินพื้นบ้านในแผ่นดินของเรา จากภาพทั้งหมด ๙ ภาพ ของกระทรวงวัฒนธรรมที่ได้จัดขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ เพื่อตามหาบุคคลที่มีอยู่ในภาพที่มีโอกาสเข้าเฝ้า ทูลละอองธุลีพระบาทและแสดงต่อหน้าพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างใกล้ชิดเมื่อในอดีต เพื่อเชิญบุคคลในภาพหรือทายาทมาเข้าเฝ้าถวายพระพร และบอกเล่าความประทับใจในความเมตตาที่พระองค์ทรงมีต่อพสกนิกรให้ ประจักษ์ต่อสายตาสาธารณชนชาวไทย และเพื่อแสดงกตเวทิตาสนองพระมหากรุณาธิคุณ เผยแพร่พระเกียรติคุณให้ แฉ่ไพศาล ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๓ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ หรืองานแผ่นดินของเรา

◆ Mr. Richard S.Mann

นายริชาร์ด เอส แมน หรืออาจารย์แมน เป็นผู้ประสานงานฝ่ายอเมริกันโครงการแก้ปัญหาการปลูกพืชเสพติดและสนับสนุนโครงการ ชื่อหน่วยงานที่สังกัดในขณะนั้น

Thai/UN Crop Replacement and Community Development Project (Thai/UN CRCDP) and Thai/UN Highland Agricultural Marketing and Development Project (Thai/UN HAMPP)-Both projects funded by the United Nations Fund for Drug Abuse Control (UNFDAC) under the United Nations Programme for Drug Abuse Control

นายอาสา แซ่ย่าง (เลิศชัยสกุล) เล่าว่าตอนนั้นตนเองและเพื่อนๆ ยังเป็นเด็กพวกเราจำได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมาเยี่ยมบ้านเรา ลูกๆ ทุกคนดีใจที่คุณพ่อได้มีโอกาสทำพิธีผูกขวัญที่ขอพระกรถวายไว้ในหลวง มีอายุยืนนาน อยู่ดีสบายหลังจากในหลวงเสด็จกลับ พ่อเล่าให้ลูกทุกคนฟังว่า พ่อมีความปลาบปลื้มยินดีมาก ในหลวงบอกว่าให้ลูกๆ ตั้งใจทำมาหากิน รักษาป่า รักษาน้ำ ไม่ปลูกฝิ่น รักษาแผ่นดินไว้ให้มั่นคง จะมีรายได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนั้นในหลวงยังพระราชทานเมล็ดพันธุ์กาแฟอาราบิก้า มาให้พวกเราปลูกเพื่อทดแทนการปลูกฝิ่น

ความรู้สึกที่มีต่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯในฐานะที่เป็นชาวต่างประเทศและได้มีโอกาสถวายงานในครั้งนั้น

As a Christian who has worked and lived in Thailand, primarily a Buddhist country, I am most appreciative and thankful for the policy of the Thai government to allow Freedom of Religion. Therefore, I am honored

and most grateful that in the name of the God I worship, have the opportunity to ask for the special blessings of peace, contentment and happiness be bestowed upon His Majesty the King of Thailand now and as long as he lives.

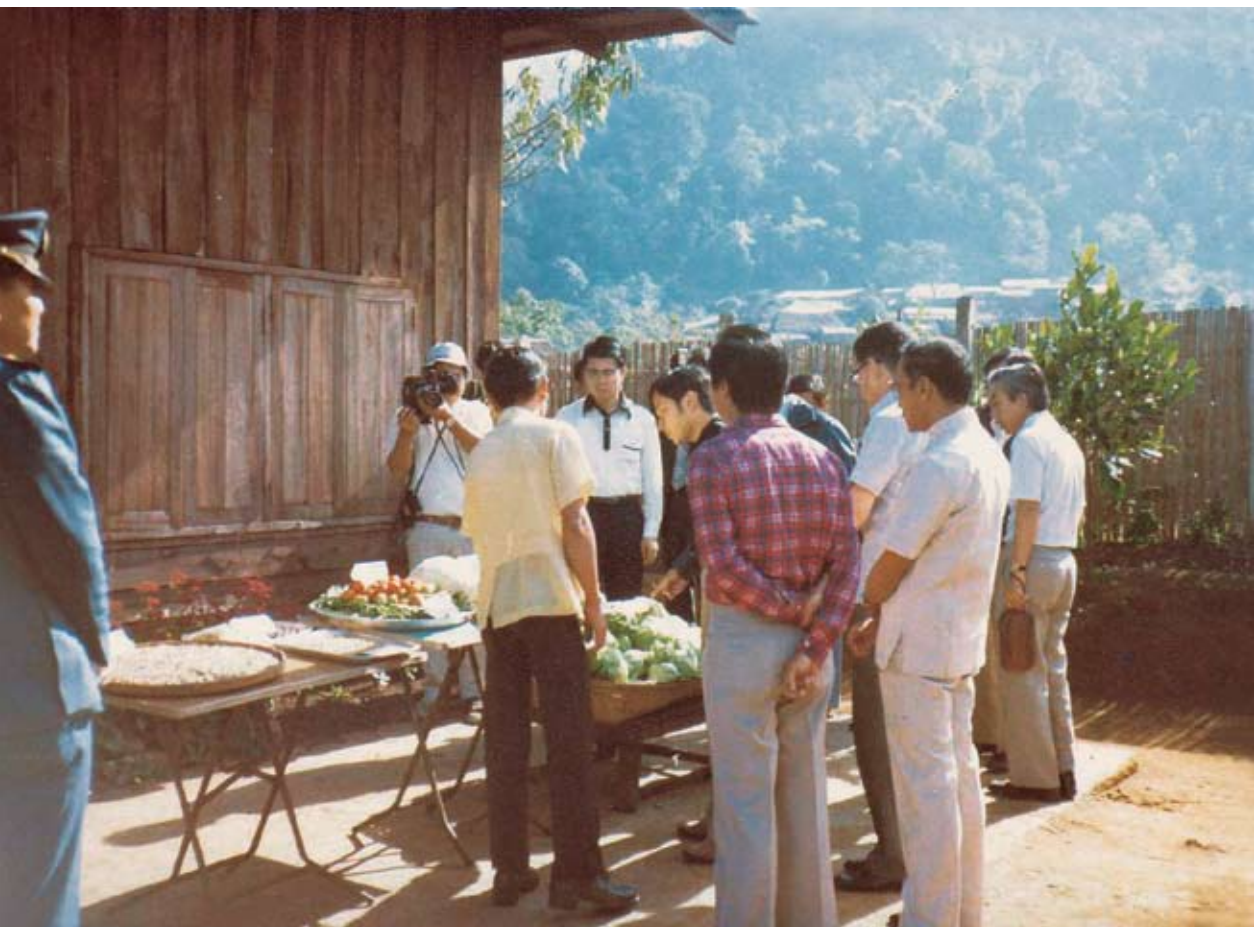
ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ

แม้ว่าการเสด็จพระราชดำเนินได้ผ่านไปเป็นเวลานานแล้ว หากแต่แนวคิดในการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองนั้น เสมือนเมล็ดพันธุ์และต้นกล้าแห่งพระราชดำริ ได้ถูกหว่านและเพาะปลูกลงบนผืนแผ่นดินแห่งนี้ ยังคงได้รับการสืบสานต่อตลอดมา เมล็ดพันธุ์เหล่านั้นในวันนี้ เติบโต แข็งแรง ผลิดอก ออกผล ยืนยงบนผืนแผ่นดินบ้านมิ่งแม่สา

นี่คือการพัฒนาที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง เมื่อพืชพันธุ์ หยั่งรากลงลึก แผ่กิ่งก้านสาขา ดินแดนแห่งนี้จึงเต็มไปด้วยสีสันของความหลากหลายแห่งระบบนิเวศ ท่ามกลางขุนเขาเขียวขจีที่ได้รับการฟื้นฟูควบคู่ไปกับชนเผ่าชาติพันธุ์ม้งแห่งแม่สา

▲ ผลผลิตการเกษตรของชาวม้งบ้านแม่สา เช่น สตอเบอร์รี่ พริกหวาน ลูกผักมั่ว

๑

ด้วยเปี่ยมสิ้น พระเมตตา “มิ่งแม่สา จึงมีวันนี้”

เมื่อแรกเริ่มโครงการหลวง

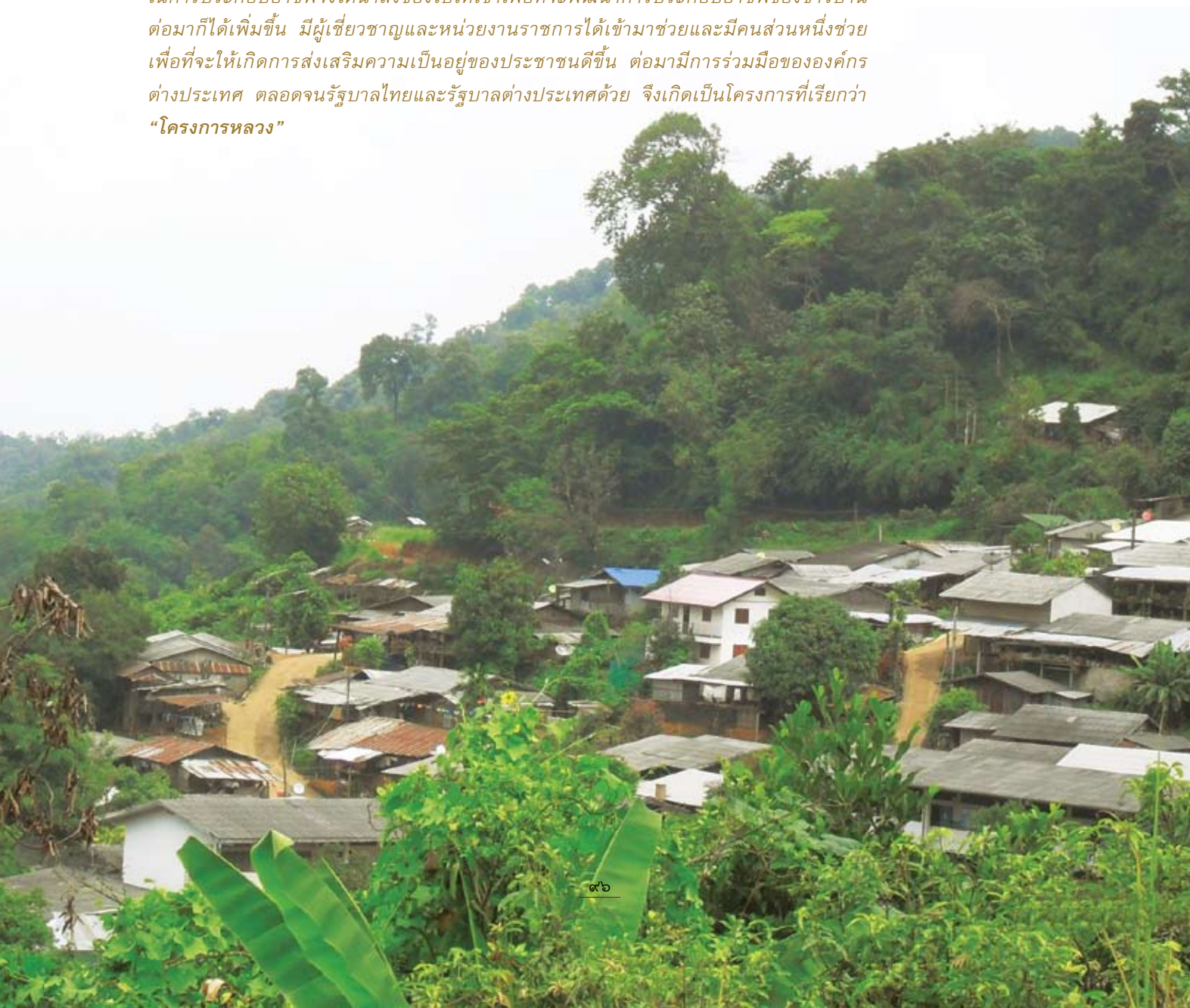
“...เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม เราขึ้นเฮลิคอปเตอร์ไปลงบนไร่ฝิ่นที่กำลังออกดอกบานสะพรั่ง เราออกเดิน ๒๕ นาที ก็ถึงหมู่บ้านม้งชื่อแม่สลา ซึ่งอยู่ต่ำกว่าแม่สลาเดิม นอกจากนี้เรายังเอาลูกหมูอย่างดีไปด้วย ๓ ตัว สำหรับขยายพันธุ์ พร้อมด้วยพืชสำหรับปลูกเป็นอาหารหมูนั้น...” กระแสพระราชดำริสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แก่ผู้มาเฝ้าฯ ที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐานในงานสนธิบาตรโรตารี ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒

จากการเสด็จพระราชดำเนินบ้านแม่สลาในครั้งนั้น นับเป็นปฐมเหตุแห่งการก่อตั้งโครงการหลวง เพื่อช่วยเหลือชาวไทยภูเขาให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ครอบคลุมปัจจุบัน นับจากวันนั้นวิถีชีวิตของชาวม้งบ้านแม่สลาได้เปลี่ยนแปลงไป จากน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อชาวม้ง พระองค์ทรงมีความห่วงใยและต้องการช่วยเหลือราษฎรให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงเห็นว่าที่มาของปัญหาต่างๆ เกิดจากความยากจนและการขาดโอกาสหลายๆ ด้านในชีวิต จึงทำให้เกิดแนวพระราชดำริต่างๆ ขึ้น และได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ตั้งโครงการหลวงในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เพื่อพัฒนาการเกษตรบนที่สูง ลดการปลูกฝิ่น และอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร จนเกิดเป็นโครงการหลวง และโครงการหลวงบ้านแม่สลา ที่ช่วยและพัฒนาให้ชาวม้ง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จวบจนสามารถพึ่งตนเองได้ในปัจจุบัน

นับได้ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นปีแห่งการเริ่มต้นการทรงงานทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงภาคเหนือของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังกระแสพระราชดำริส ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๗ ความตอนหนึ่งว่า

“...โครงการหลวงได้เริ่มขึ้นเป็นกิจกรรมที่เล็กๆ ซึ่งไม่เป็นโครงการแต่เป็นการไปเที่ยวมากกว่า คือ ไปเที่ยวตามหมู่บ้านต่างๆ ก็ได้เห็นว่า ควรที่จะช่วยประชาชนในการประกอบอาชีพจึงได้นำสิ่งของไปให้เขาเพื่อที่จะพัฒนาการประกอบอาชีพของชาวบ้าน ต่อมาก็ได้เพิ่มขึ้น มีผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานราชการได้เข้ามาช่วยและมีคนส่วนหนึ่งช่วยเพื่อที่จะให้เกิดการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ต่อมามีการร่วมมือขององค์กรต่างประเทศ ตลอดจนรัฐบาลไทยและรัฐบาลต่างประเทศด้วย จึงเกิดเป็นโครงการที่เรียกว่า “โครงการหลวง”

ในระยะแรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า “โครงการหลวงพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา” และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโครงการหลวงพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โครงการหลวงพัฒนาชาวเขา” “โครงการหลวงภาคเหนือ” และ “โครงการหลวง” ในที่สุด

เมื่อแรกเริ่มโครงการหลวง

พระเมตตากรุณาแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อชาวม้งบ้านแม่สลา นั้นมากมายเกินพรรณนา เริ่มต้นตั้งแต่ ครั้งเสด็จ มาในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งเสด็จ ทอดพระเนตรไร่ฝิ่นที่กำลังออก ดอกบาน เมื่อเสด็จพระราชดำเนินมาถึงหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง แม่สลาใหม่ พระองค์ทอดพระเนตรเห็นสุกร ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยง ที่สำคัญต่อการดำรงชีพตามวิถีชีวิตและพฤติกรรมของชาวม้ง มีขนาดเล็ก พุงลากดิน จึงได้พระราชทานลูกสุกรพันธุ์ดี จำนวน ๓ ตัวพร้อมพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อเพาะปลูกให้แก่ ชาวเขา คือ มันสำปะหลัง นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ พระราชทานแกะจำนวน ๕ ตัวแก่หมู่บ้านแม่สลาใหม่ ตามโครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา

▲ ภาพที่ ๑๐๑ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทาน ลูกสุกรพันธุ์ลูกผสมแก่ชาวม้งบ้านแม่สลา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๒

ห้วงวันวานบ้านแม่สลา

การดำเนินชีวิตของชาวม้งในอดีต เป็นการดำรงชีพด้วยการเกษตรแบบไร่ย้ายที่หรือทำไร่เลื่อนลอย การเกษตรที่เพาะปลูก ได้แก่ ข้าวไร่ ข้าวโพด พืชผักต่างๆ โดยเฉพาะฝิ่น ซึ่งปลูกกระจายตามไหล่เขา บางครั้งมีการตัดไม้เนื้อใหญ่ ถางพื้นที่ป่า เผาป่าบนพื้นที่ภูเขา เพื่อการยังชีพของตนโดยไม่อาจตระหนักถึง ผลกระทบที่ตามมา

หมู่บ้านม้งแม่สลาเป็นชุมชนหนึ่งที่ถูกกล่าวขานว่า เป็นแผ่นดินแห่งการปลูกฝิ่น เนื่องจากในอดีต ฝิ่น เป็นพืชที่ปลูกง่าย สามารถนำมาเป็นยารักษาความเจ็บปวดของคนในชุมชน นอกจากนี้ การปลูกฝิ่น เพื่อจำหน่ายยังเป็นหนทางที่สำคัญที่สร้างรายได้มาเลี้ยงชีพของชาวม้ง กอปรกับมีผู้เข้ามารับซื้อฝิ่นถึงที่ เป็นการอำนวยความสะดวกแก่การค้าขาย จึงทำให้มีการปลูกฝิ่นมากจนนำไปสู่กระบวนการขาย การผลิต และการค้ายาเสพติดติดในที่สุด

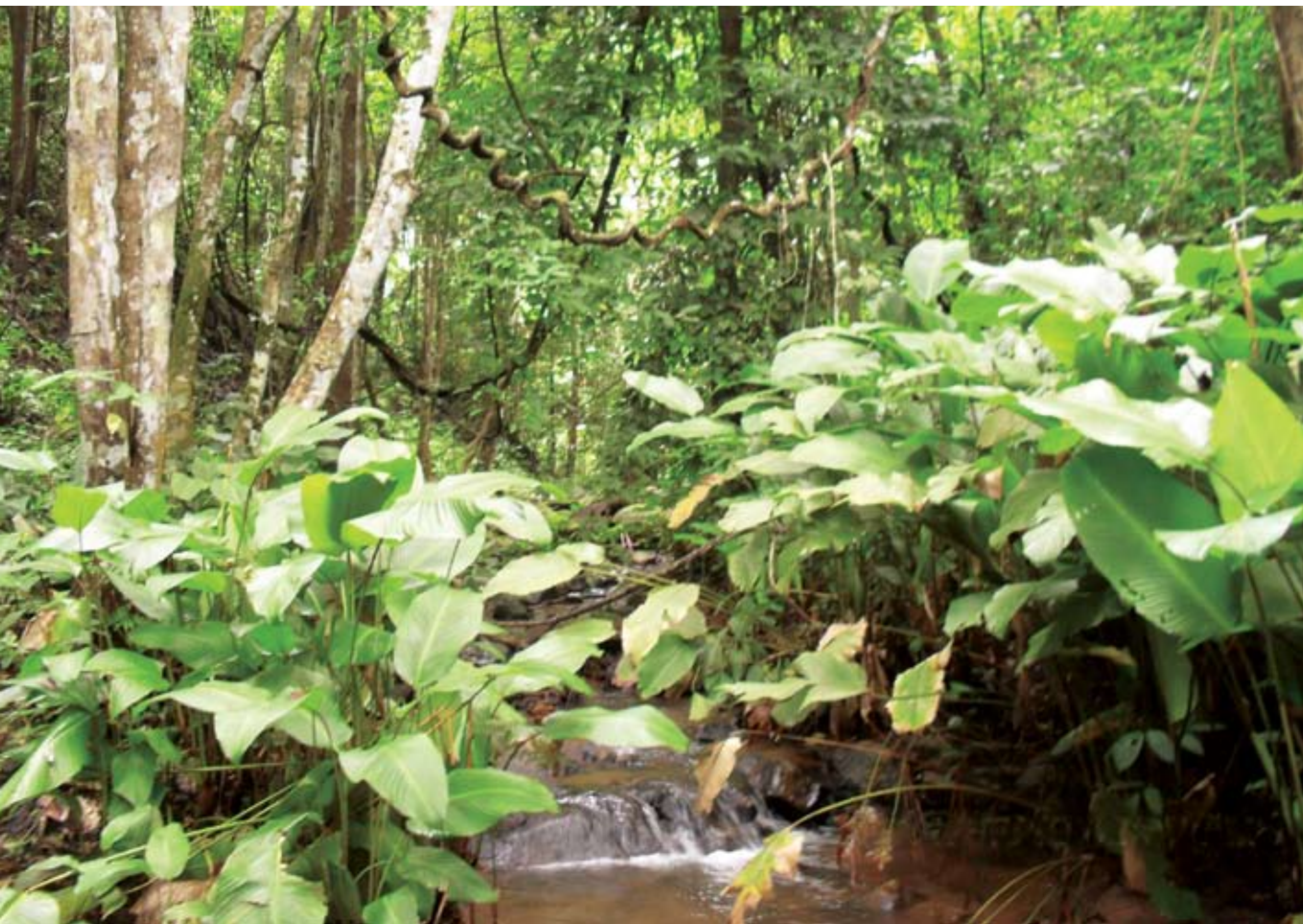
นอกจากพันธุ์สัตว์ที่พระราชทานแล้ว พระองค์ยังพระราชทานพันธุ์พืชต่างๆ ให้แก่ชาวมั่ง ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมาที่หมู่บ้านแม่สา พระองค์จะพระราชทานพันธุ์พืชสำหรับปลูกบริโภคในครัวเรือน และพืชเศรษฐกิจ เพื่อเพาะปลูกช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชาวมั่ง เช่น ยอดมันสำปะหลัง ข้าวฟ่าง พริกไทย กาแฟ แครอท ลิ้นจี่ ถั่วแดง ฯลฯ

▲ ภาพที่ ๑๐๒ : สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนิน ทรงประกอบพิธีเปิดโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ บ้านแม่สาใหม่ เมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๑๔

ด้วยความห่วงใยในราษฎรของพระองค์และทรงเห็นว่าการบริจาคสิ่งของนั้นไม่ยั่งยืนเท่าการให้อาชีพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริและพระราชดำริสแก่ชาวมั่งหลายประการ เพื่อให้ชาวมั่งนำไปเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน อาทิ ให้อาชีพแก่ชาวมั่งด้วยการปลูกไม้ผลแทนไม้ล้มลุก ทรงแนะนำว่า บริเวณจัดสรรพื้นที่ทำกินควรจัดทำเป็นลักษณะหมู่บ้านสหกรณ์ ที่มีคณะกรรมการหมู่บ้านดูแลรักษาผลประโยชน์ของสมาชิก

▲ ภาพที่ ๑๐๓ : แหล่งต้นน้ำลำธารอันอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ดอยแม่สา
ที่พระองค์มีพระราชดำรัสให้มีการจัดการด้านการใช้น้ำ การใช้ประโยชน์
จากที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

มีพระราชดำรัสแนะนำให้เจ้าหน้าที่โครงการจัดการ
ลุ่มน้ำแม่สา ได้จัดทำแผนที่รายละเอียดขอบเขตป่าสงวน
หมู่บ้านและไร่นา เพื่อขจัดปัญหาที่ประชากรในท้องถิ่นนั้น
จะล้ำเกินขอบเขตของทางราชการหรือของเพื่อนบ้าน

คราวเสด็จทอดพระเนตรแปลงกาแฟและยาสูบ
ซึ่งนายสุรพล สุขพงษ์ไทย หัวหน้าสถานีฯ กราบบังคมทูลว่า
ต้นกาแฟเริ่มมีดอกแล้ว ส่วนต้นยาสูบพบว่า บางต้น
เป็นโรคเพลี้ยอ่อน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมี
กระแสพระราชดำรัสว่า สำหรับต้นกาแฟมีอายุน้อยอยู่นั้น
เมื่อเริ่มมีดอกต้องเด็ดทิ้งเสียครึ่งหนึ่ง เพื่อให้ต้นกาแฟมี
โอกาสเจริญเติบโตได้เต็มที่ ส่วนต้นยาสูบที่เป็นโรคนั้น
ต้องรีบกำจัดทันที มิฉะนั้นจะลุกลามไปทั่วแปลงและทำให้
ป้องกันยาก

เมื่อนายเล่าแต่ง แซ่โซ้ง ขอพระราชทานมันฝรั่ง
เพื่อนำไปแจกจ่ายให้ราษฎรปลูก โปรดเกล้าฯ ให้สำรวจ
ที่ดินที่จะปลูกเสียก่อน เพื่อทราบปริมาณมันที่แน่นอน
ซึ่งจะใช้ปลูก

เมื่อทอดพระเนตรแผนที่แสดงพื้นที่การเกษตร บริเวณบ้านแม่สลาใหม่และพื้นที่ใกล้เคียง มีพระราชดำริว่า เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายควรร่วมกันสำรวจและเตรียมขยายพื้นที่ เพาะปลูกเพื่อทดแทนตามความเหมาะสม โดยพิจารณา สร้างโครงการชลประทานขนาดเพิ่มเติมโดยเฉพาะระยะ ฝนทิ้งช่วง และต้องวางแผนการใช้ที่ดินให้ได้ประโยชน์ สูงสุดโดยการปลูกข้าวไร่สลับการปลูกพืชตระกูลถั่ว และพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ หมุนเวียนการเลี้ยงปศุสัตว์ ซึ่งจะเป็นการบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ตามธรรมชาติอีกด้วย

▲ ภาพที่ ๑๐๔ : เด็กนักเรียนโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ บ้านแม่สลาใหม่ กับรางวัลแห่งชัยชนะในการแข่งขันกีฬา

นอกจากด้านอาชีพแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญในด้านการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัย สำคัญในการพัฒนาคน จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วน พระองค์สนับสนุนโรงเรียน เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ ช่วยให้ การศึกษาของชุมชนมีความเจริญและบุตรหลานชาวม้งได้รับ การศึกษาที่ดี

▲ ภาพที่ ๑๐๕ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานสิ่งของ เมล็ดพันธุ์พืช ต่างๆ และมีพระราชกระแสรับสั่ง ถาม และทรงชี้แนะแนวทางการพัฒนา ให้ผู้นำหมู่บ้านแม่สลา

◀ ภาพที่ ๑๐๖ : ต้นพลับที่พระองค์ทรงปลูกพระราชทานแก่ชาวม้งบ้านแม่สลา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ ขณะที่กำลังให้ผลผลิต

ทุกครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมชาวไทยภูเขาพระองค์จะพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภค แก่ครู ประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน พร้อมทั้งทอดพระเนตรงานติดตามผล ทรงไถ่ถาม และชี้แนะแนวทางในทุกด้านแก่ประชาชน อาทิ การเลี้ยงสัตว์ การเกษตร การใช้น้ำ และชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรเสมอมิได้ขาด นอกจากนี้แล้วพระองค์ทรงตระหนักเรื่องสุขภาพ

ของประชาชนชาวม้ง เห็นได้จากคราวเสด็จบ้านแม่สลา พ.ศ. ๒๕๑๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แพทย์หลวงและพยาบาล ซึ่งตามเสด็จ ตรวจรักษาและให้ยารักษาโรคแก่ชาวบ้าน ตลอดจนทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ นับว่าพระองค์ทรงมีพระเมตตาและกรุณาต่อพสกนิกรม้งอย่างล้นพ้น

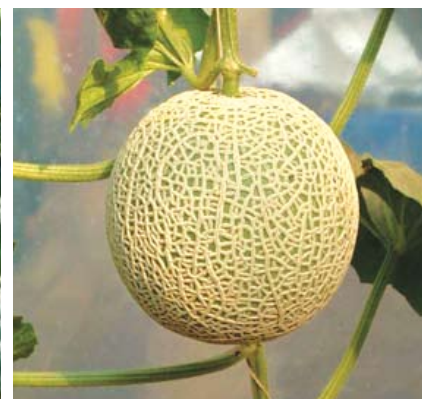

บ้านมั่งแม่สาในวันนี้

ด้วยน้ำพระทัยที่เปี่ยมด้วยพระเมตตาของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อชาวมั่งแม่สา ในวันนี้ ชาวมั่งแม่สาได้พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างมากมาย มีอาชีพที่มั่นคง มีศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ที่ช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขาปลูกพืชผักเมืองหนาว แทนการปลูกฝิ่น ให้เกษตรกรเลี้ยงหมู และไก่พันธุ์พื้นเมืองเพื่อบริโภคเป็นอาหารโปรตีนและเพื่อเป็นแหล่งสาธิต และส่งเสริมให้ชาวเขารู้จักวิธีการใช้พื้นที่สำหรับการเกษตร บนที่สูงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการให้มีประสิทธิภาพและ

เกิดผลดีที่สุด พร้อมกันนี้ยังมีการผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก บางชนิด สนับสนุนงานส่งเสริมการผลิตผักของมูลนิธิโครงการหลวง นอกจากนี้ ยังมีอาชีพนอกภาคการเกษตร ต่างๆ เกิดตามมา เช่น ค้าขาย หัตถกรรม รวมไปถึง สิ่งสาธารณะประโยชน์ เช่น ถนน โบสถ์ โรงเรียน อาศรม ปัจจุบันบ้านมั่งแม่สายังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาท่องเที่ยวและศึกษาธรรมชาติได้ สรรพสิ่ง ที่ปรากฏเหล่านี้ช่วยให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สุจริต สร้างรายได้แก่ครอบครัว และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กว่า ๔ ทศวรรษ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงริเริ่มแนวทางการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่สูงให้ถูกต้องเหมาะสม พื้นที่อันเป็นต้นกำเนิด ของแม่น้ำลำธารที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเขา สภาพภูเขา ที่โล้นแล้ง ซึ่งถูกทำลายจากการทำไร่เลื่อนลอยและการปลูกฝิ่นของชาวไทยภูเขา กลับกลายเป็นผืนป่าอุดมสมบูรณ์ให้คนได้พึ่งพาและหาเลี้ยงชีพทั้งเป็นแหล่งผลิต อันสมบูรณ์ด้วยพืชเศรษฐกิจ อย่างพริกฝามือ สิ่งทีประจักษ์แก่สายตา คือ ผลของ การทำงานอย่างบูรณาการของโครงการพัฒนาหุ่มบ้านมั่งแม่สา อันเนื่องมาจาก พระราชดำริของในหลวง จนทำให้ชีวิตของคนที่นี่เปลี่ยนไป มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มีอาชีพที่สุจริต มีรายได้ที่มั่นคง และที่สำคัญ คนในชุมชนมีความรักถิ่นฐาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของแผ่นดินที่อยู่อาศัยและมีความสุข กับผืนป่าอันเป็นชีวิตและ จิตวิญญาณชาวมั่ง

| ๕

ทสันจิตฟากต้อย ร้อยดำทวาย

▲ ภาพที่ ๑๐๗ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินโดยทรงม้าตามเส้นทางทูลกระหม่อมสวนภูเขาสอง เพื่อเยี่ยมเยียนชาวเขาในภาคเหนือ

▲ ภาพที่ ๑๐๘ : ชาวเขาเผ่าม้งถวายดอกดาวเรืองแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งเสด็จบ้านแม่สา

ภาพเหตุการณ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงม้าเพื่อเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรความทุกข์ยากของราษฎรบนดอยสูง คือ ประจักษ์พยานที่ยืนยันถ้อยคำที่ว่าพระทรงเป็นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์ พระ คือ มหาราชผู้ยิ่งใหญ่ทุกภาพทุกเหตุการณ์ก่อให้เกิดความปลื้มปิติเกินพรรณนา ทั้งนี้เพราะครั้งนั้นสภาพป่าเขาลำเนาไพร และเส้นทางเสด็จล้นทูลกระหม่อม หลายครั้งต้องทรงพระดำเนินด้วยพระวิริยอุตสาหะเพื่อให้เสด็จ ถึงจุดหมายที่ตั้งพระทัยไว้ น้ำพระทัยของพระองค์จึงเปี่ยมล้นล้ำเลิศค่ากว่าสิ่งใดๆ สายตาทุกคู่ของราษฎรบนดอยสูงดวงใจทุกดวงต่างปิติและอึ้งเอิบยากแก่การอธิบายด้วยถ้อยคำใดๆ ทุกคนพนมมือและก้มลงกราบพระองค์และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ด้วยความจงรักภักดี

▲ ภาพที่ ๑๐๘ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี เสด็จเยี่ยมชมสวนส้มโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๓ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๐๙

▲ ภาพที่ ๑๑๐ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับช่อดอกไม้ที่ทูลถวายโดยหญิงสาวม้งบ้านแม่สา

หลายคนจึงจดจำโอกาสสำคัญที่ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินยังพื้นที่ “ม้งแม่สา” หลากหลายเรื่องราวที่บอกเล่าช่างย้าเตือนให้ตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ นับเป็นสาระสำคัญที่ทรงคุณค่าและความหมาย ทุกถ้อยคำที่ต่างกลั่นจิตผกไว้ในบทนี้ จึงเป็นเครื่องเตือนใจให้ชนรุ่นหลังนำไปพินิจพิเคราะห์และภาคภูมิใจว่า คนไทยนั้นโชคดีที่มีชีวิตในผืนแผ่นดินไทยอันมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันทรงเป็นพระประมุข

▲ ภาพที่ ๑๑๑ : พระสงฆ์และเด็กนักเรียนโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ บ้านแม่สาใหม่ ตั้งแถวรอรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ระหว่างเสด็จทรงงาน

▲ ภาพที่ ๑๑๒ : หมู่บ้านปางขมุ สถานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์เคยเสด็จมาประทับแรม (ในคืนที่)

คำบอกเล่าของ

นายหน้าง แซ่ย่าง และนายย่าหลือ แซ่โซ้ง

“ ..มีทหารมาบอกว่าให้พวกเรามาช่วยกันทำพื้นที่ โดยเอาต้นฝืนออกพอให้เครื่องบินลงจอดได้ซึ่งจะมีในหลวงของพวกเรามาเยี่ยม ดูความเป็นอยู่ของพวกเรา...”

จากนั้นก็เครื่องบินมาจอดที่ได้เตรียมไว้ ในหลวงก็ได้เดินไปดูไร่ฝืนที่นี่ (บ้านปางขมุ) แล้วก็เดินลงมาตามสันเขา ซึ่งเป็นเส้นทางที่มาหมู่บ้านแม่สาใหม่ (เป็นเส้นทางกองคาราวานจีนฮ่อใช้ในการติดต่อค้าขายไปยังจังหวัดเชียงใหม่ ในขณะที่กองคาราวานผ่านมาถึงที่บ้านปางขมุก็จะมีการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยจะเอาฝืนแลกกับผ้าห่ม ผ้า เสื้อผ้ากันหนาว เกลือ ข้าวสาร อาหารแห้ง เช่น ปลาเค็ม นมข้นหวาน ปลากระป๋อง เส้นหมี่ ฯลฯ) ที่ซึ่งตั้งอยู่ในปัจจุบันนี้ ในหลวงเดินมาพร้อมกับชาวบ้านม้งดอยปูย เป็นผู้ติดตามมา แล้วมาถึงที่หมู่บ้านแม่สาใหม่ทุกคนมารอรับในหลวงที่บริเวณระหว่างบ้านของนายจกั่ว แซ่โซ้ง นายจางย๋อ แซ่โซ้งและบ้านนายจำห้วย แซ่โซ้ง (ปัจจุบันคือ บริเวณรอบๆ หน้ำบ้านของนายเหยอ แซ่โซ้ง) ในเวลานั้นในหลวงได้แจกผ้าห่ม นำหมอมารักษาคนเจ็บป่วย ขณะนั้นก็ได้มีผู้อาวุโสซึ่งเป็นผู้นำหมู่บ้านได้ทูลขอโรงเรียนให้กับหมู่บ้าน ในหลวงได้เดินดูรอบหมู่บ้าน แล้วเดินไปตามเส้นทางลงไปที่บ้านปางขมุในขณะที่ได้เดินไปถึงบริเวณใกล้ๆ กับถ้ำธาตุ ก็ได้กินข้าวเที่ยงที่นี้ด้วยกันหนึ่งมื้อ หลังจากนั้นในหลวงก็ได้เดินทางไปที่บ้านปางขมุโดยมีรถของทหารมารับไปที่เชียงใหม่

ต่อมาก็มีทหารและเครื่องบินมาบอกว่า ในหลวงพระราชทานโรงเรียนกับหมู่บ้านแล้ว โดยทหารใช้เครื่องบินของ ไม้และอุปกรณ์ต่างๆ มาที่หมู่บ้านเพื่อสร้างโรงเรียน

ส่วนชาวบ้านก็ได้ไปขนย้ายไม้ที่บ้านโป่งแยงบ้าง หรือที่ข้างทางบ้าง โดยเป็นการจัดสร้างของในหลวงทำให้ทุกคนได้มีโรงเรียน ไม่นานนักพวกเด็กๆ ของพวกเราก็ได้ไปเรียนหนังสือภาษาไทย

ในปีถัดมาในหลวงก็ได้มาเยี่ยมหาพวกเรา พาหมอมารักษาคนป่วยโดยได้ตั้งที่ทำการของหมอและพยาบาล แจกผ้าห่ม เสื้อผ้า ต่อมาไม่นานราวๆ กลางหน้าฝนภายในปีนั้น ก็มีเจ้าหน้าที่นำเหรียญของในหลวงมาแจกให้กับคนม้งที่บริเวณข้างบ้านนายเต่ง แซ่โซ้ง แต่ละครอบครัวซึ่งเจ้าหน้าที่จะเรียกชื่อผู้ที่มีอายุประมาณ 7-10 ปี ขึ้นไป นำเอาเหรียญแขวนคอแล้วถ่ายรูปไว้พร้อมกับเขียนหนังสือให้หมายเลขของชื่อตรงกับเหรียญ

ถัดมาอีกปีหนึ่งในหลวงเสด็จมาที่ไร่ฝืนของนายจกั่ว แซ่หาง ที่บ้านป่าคา จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินถึงหมู่บ้านแม่สาใหม่ เสวยข้าวมื้อเที่ยงใกล้ศูนย์สงเคราะห์บ้านแม่สาใหม่ของกรมประชาสัมพันธ์ จากนั้นในหลวงก็เดินทางกลับ ในหลวงได้สร้างถนนจากโป่งแยงมาที่หมู่บ้านแม่สาใหม่ ซึ่งในหลวงก็ได้มาเยี่ยมชาวบ้าน ที่โรงเรียนและมีการผูกข้อมือในหลวงตามประเพณีโดยมีผู้อาวุโสของแต่ละตระกูลเข้าเฝ้า ในหลวงได้นำหมู แกะ วัว กาแพ ถั่วแดง ไม้ดอก ผัก ลันจี มาให้ปลูกและในหลวงได้บอกกับผู้นำว่า ให้ช่วยกันรักษาป่าต้นน้ำไว้ด้วยพร้อมกับให้ทำกินอยู่ที่นี่แล้วจะหาแหล่งน้ำให้

▲ ภาพที่ ๑๑๓ : ที่ตั้งของหมู่บ้านแม่สลาใหม่ และบ้านแม่สลาน้อย

ปีต่อมาในหลวงเสด็จมาอีกครั้งโดยที่ในหลวงได้ไปดูหัวน้ำว่ามีน้ำดีไหมแล้วในหลวงก็ได้ให้เจ้าหน้าที่สร้างอ่างเก็บน้ำให้พวกเราใช้ทำการเพาะปลูกโดยในหลวงให้เจ้าหน้าที่และชาวบ้านไปขุดร่องดินใส่ท่อซีเมนต์ยาวไปตามถนนดินแดงให้เป็นสองเส้นทางส่งน้ำ เส้นทางที่ขุดนี้ใช้สำหรับเดินท่อส่งน้ำไปยังไร่สวน นา ของชาวบ้าน ที่ทำการเกษตรกรรมใช้ปลูกข้าว พืชผักที่ในหลวงนำมาให้ปลูก ในปีนี้ในหลวงได้ปลูกต้นไม้สองต้นที่วัดมีต้นบัวและต้นพลับ

ต่อมาในหลวงก็ได้มาสร้างโรงสีข้าวพลังน้ำให้กับหมู่บ้านในเวลานั้นชาวบ้านปลูกข้าวกันมากซึ่งพวกเราใช้ครกกระเดื่องตำ ถ้าจะสีข้าวต้องเอาข้าวใส่หลังก้าวแล้วต่างไปสีข้าวที่โป่งแยงในแต่ละครั้งจะใช้เวลาไปกลับหนึ่งวัน

ในขณะที่ในหลวงมาเยี่ยมพวกเรานั้นในหลวงได้ให้ช่างทำเครื่องประดับเงินซึ่งเป็นงานฝีมือของม้ง โดยที่ครูช่างมาหนึ่งคน มีนักเรียนที่มาเรียนทำเครื่องประดับเงินกับครูช่างนั้นมีอยู่ ๔ คน คือ ๑.) นายชะ แซ่ย่าง ๒.) นายหว่างป้อ แซ่ย่าง ๓.) นายจำหลือ แซ่โซ้งและ ๔.) นายหน่อผือ แซ่ท้าว แต่ที่เรียนจบตามหลักสูตรมีนายชะ แซ่ย่างคนเดียว หลังจากนั้นก็ถูกเรียกตัวไปรับใช้ในหลวงที่วังสวนจิตรลดา ที่กรุงเทพฯ จากนั้นนายชะ แซ่ย่าง ก็ได้สอนให้พี่น้องและลูกหลานให้มีความรู้และความชำนาญอีกหลายคนซึ่งในปัจจุบันนี้ยังมีอีกสามคนที่ยังคงรับใช้อยู่ที่ศูนย์ศิลปาชีพ ได้แก่ ๑.) นายเย๊ะ แซ่โซ้ง ๒.) นายโด่ง แซ่ย่างและ ๓.) นายจ้าว แซ่ย่าง

▲ ภาพที่ ๑๑๔ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระดำเนินเพื่อทรงงาน ในพื้นที่ตำบลโป่งแยง

▲ ภาพที่ ๑๑๕ : พื้นที่ทำกินของชาวม้งแม่สลา ในปัจจุบัน (ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔)

▲ ภาพที่ ๑๑๖ : โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗
บ้านแม่สลาใหม่ ครูใหญ่ชื่อดาบตำรวจ ศุภชัย ยี่เก็งเอี่ยม
(ครูแก่ละ) ระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๑๖-๒๕๒๐

ภาพที่ ๑๑๗ : นักเรียนโรงเรียน
เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๗ บ้านแม่สลาใหม่
▼ กับชุดประจำชาติพันธุ์

▲ ภาพที่ ๑๑๘ : ภาพระหว่างเส้นทางจากบ้านแม่สลาไปหมู่บ้านโป่งแยง (ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔)

ภาพที่ ๑๑๙ : ภาพเหรียญที่ระลึกสำหรับชาวเขา (ด้านหน้า)
ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานใช้แทนบัตรประชาชนในสมัยนั้น

ภาพที่ ๑๒๐ : ภาพเหรียญที่ระลึกฯ ด้านหลังจะปรากฏตัวอักษรย่อ ชม
หมายถึง จังหวัดเชียงใหม่ และตามด้วยตัวเลขประจำตัวผู้รับรางวัลเหรียญ

▲ ภาพที่ ๑๒๑ : ผู้อาวุโสและผู้เฒ่าบ้านแม่สลา กับพิธีความเชื่อทางจิตวิญญาณ

▲ ภาพที่ ๑๒๒ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมาที่ไร่ฝิ่น นายแก้ว แซ่หาง ที่บ้านป่าคา เส้นทางระหว่างดอยปุยไปหมู่บ้านแม่สา

▲ ภาพที่ ๑๒๓ : ผู้อาวุโสแต่ละแซ่ตระกูลในหมู่บ้านแม่สา ทำพิธีผูกขวัญที่ขอพระกรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี

▲ ภาพที่ ๑๒๔ : ความสมบูรณ์ของผืนป่า คือ แหล่งต้นน้ำลำธารที่มีคุณค่าอนกอนันต์

◀ ภาพที่ ๑๒๖ : อ่างเก็บน้ำที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริ ให้กรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง เพื่อใช้น้ำในการเพาะปลูกพืช และใช้ปั่นเครื่องไฟฟ้าสีข้าว ด้วยพลังน้ำ

▲ ภาพที่ ๑๒๕ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร แหล่งตาน้ำที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำ

▲ ภาพที่ ๑๒๗ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปลูกต้นบัว และต้นพลับ ณ บริเวณ
สำนักสงฆ์พระธรรมจาริกบ้านแม่สาใหม่ วันที่ ๓๐ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๗

▲ ภาพที่ ๑๒๘ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี
เสด็จทอดพระเนตรระบบการทำงานของโรงสีข้าวพลังน้ำ

ภาพที่ ๑๒๙ : สภาพโดยทั่วไปของ
ต้นบัวและต้นพลับ ในปัจจุบัน
(ปีพุทธศักราช ๒๕๕๕)

▲ ภาพที่ ๑๓๐ : อาคารโรงสีข้าวไฟฟ้าพลังน้ำบ้านแม่สาใหม่

▲ ภาพที่ ๑๓๑ : เจ้าหน้าที่ตรวจสอบการทำงาน
ของโรงสีข้าวไฟฟ้าพลังน้ำ

▲ ภาพที่ ๑๓๒ : เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
และช่างผู้ติดตั้งโรงสีข้าวไฟฟ้าพลังน้ำ

ปัจฉิมบท

จกตามรอย พระบาทยาตรา

บัดนี้พื้นที่ม้งแม่สลา อบอุ่นด้วยมิตรไมตรีจากเพื่อนพ้องผองไทยและมวลมิตรต่างแดน ด้วยความมุ่งมั่นปรารถนา เพื่อการเยือนดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ด้วยแมกไม้มนานาพันธุ์ ดินแดนแห่งความเขียวขจี ซึ่งสะท้อนความสุขสงบร่มเย็น ทุกพื้นที่ทุกคนต่างประสานสัมพันธ์กันด้วยภาษาแห่งสัมพันธภาพ เชื่อมร้อยผูกมัดกันไว้อย่างแนบแน่น ด้วยสายใยแห่งวัฒนธรรมท้องถิ่นของพี่น้องม้งแม่สลา อันเป็นอัตลักษณ์ที่ทรงคุณค่าและความหมายซึ่งทุกคนต่างภาคภูมิใจ

แม้ทุกสิ่งจะเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา แต่ความสมานฉันท์และความร่ำรวยทางวัฒนธรรมประเพณีความเขียวขจีแห่งมวลพฤกษาบุปผาชาติ ยังคงโดดเด่นยั่งยืน ทุกคนบนดอย “บ้านม้งแม่สลา” ต่างแสดงความจงรักภักดี และยึดมั่นถือปฏิบัติในความดีงาม

ด้วยมุ่งตามรอยพระบาทยาดรา ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงขึ้นนำให้ทุกคนบนพื้นที่ ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นให้เจริญด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคีและรักในผืนแผ่นดินถิ่นเกิด ร่วมเป็นพลังที่มีเอกภาพ เพื่อสร้างความสุขสันติให้แก่แผ่นดิน

“ชาวม้งแม่สลา” จักขอตามรอยพระบาทยาดรา
เพื่อความสุขสงบสันติอย่างยั่งยืน ได้รับพระบารมี
แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช

▲ ภาพที่ ๑๓๓ : กลุ่มสาวบ้านแม่สลาโยนลูกช่วง ในช่วงเทศกาลปีใหม่ม้ง

▲ ภาพที่ ๑๓๔ : ผู้หญิงชาวม้งเขียนลายซี้ผึ้งเพื่อทำเสื้อผ้าสวมใส่

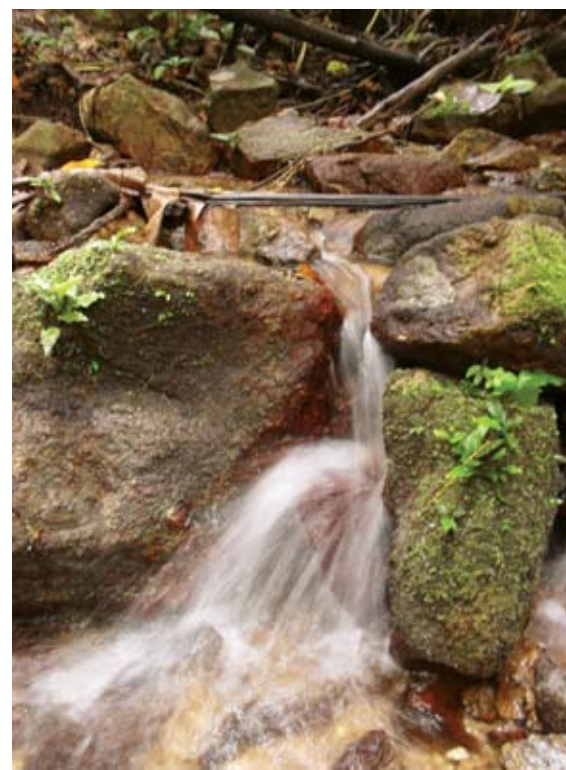
▲ ภาพที่ ๑๓๕ : วิถีความเป็นอยู่ของชาวม้งแม่สลา

▲ ภาพที่ ๑๓๖ : ความอุดมสมบูรณ์แห่งผืนป่าดอยแม่สา

◀ ภาพที่ ๑๓๗ : สายธารห้วยแม่สา น้อยแหล่งหล่อเลี้ยงพืชผล
แก่ชาวมิ่งบ้านแม่สา

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. ๒๕๓๘. โครงการหลวง. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. ๒๕๕๐. ด้วยจงรักภักดี ๕๐ ปีโรงเรียน ตชด. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
กัสดาร เทพหัสดิน ณ อยุธยาและคณะ. ๒๕๔๖. "ชุมชนหมู่บ้านแม่สาใหม่". รายงานการวิจัย เรื่องการนำเสนอ
ต้นแบบการพัฒนาทักษะและการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชนชาวไทยภูเขาในโครงการหลวง.
เชียงใหม่: มูลนิธิโครงการหลวง.
ตรีญา ไตตระกูล. ๒๕๔๖. การเมืองของการเสนอภาพตัวแทนในการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนมั่ง:
กรณีศึกษาบ้านแม่สาใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย. ๒๕๔๒. องค์ความรู้ท้องถิ่น ชนเผ่ามั่ง
เชียงใหม่: สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่.
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. ๒๕๓๙. ประสาทบันดอย. กรุงเทพฯ: สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ.
ศูนย์พัฒนาสังคมที่ ๑๓ จังหวัดเชียงใหม่; หน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา บ้านแม่สาใหม่
สำนักราชเลขาธิการ
อะภัย วาณิชประดิษฐ์. ๒๕๔๖. พลวัตของความรู้ท้องถิ่นในฐานะปฏิบัติการของการอ้างสิทธิเหนือทรัพยากรบนที่สูง :
กรณีศึกษาชุมชนมั่งบ้านแม่สาใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คณะกรรมการจัดทำหนังสือตามรอยพระบาทยาดรา ณ บ้านมั่ง ดอยแม่สา

ที่ปรึกษา	หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี นายอำเภอแมริม พระศีลวัตรวิมล ผู้อำนวยการพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ
ประธานกรรมการ	นายวัน ม่วงมา
รองประธานกรรมการ	รองศาสตราจารย์ ดร.วีระพล ทองมา
คณะกรรมการ	นายเทิดเกียรติ ตาปัญญา นายเจดศักดิ์ มานะ นางสาวภาวิณี เต็มดี นางสาวโสภี ยะแสง นางสาวชนิษฐา ใจเบ้ง Miss Yang Fang Fei นายรัตนกร รักษาดี นางสุวรรณา จำภูธร นางสาวพิมพ์วัลย์ คุ้มประคอง นางสาวเพ็ญอักษร ยาปาน นางสาวสุธีรา สิทธิ

กองบรรณาธิการหนังสือตามรอยพระบาทยาตรา ณ บ้านมิ่ง ดอยแม่สา

ประธานดำเนินงาน ว่าที่ร้อยตรี ธนกฤตอัครเดชกฤษกร
บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรทิพย์ คำดี
ผู้ช่วยบรรณาธิการ นายนิคม วงศ์นันตา
กองบรรณาธิการ

ฝ่ายข้อมูล รองศาสตราจารย์ ดร.วีระพล ทองมา
อาจารย์วินิตรา ลีละพัฒนา
อาจารย์วิวัฒน์ ประสานสุข
นายรชตะ ไชยเมือง
นางจุฬาลักษณ์ สะอึงทอง
นายวิน เลิศชัยสกุล
นายประจักษ์ ภูสิริพัฒนานนท์
นายวิชัย ภูสิริพัฒนานนท์
นายสุรินทร์ เชื้อนขัน

ฝ่ายเรียบเรียง/ พิสูจน์อักษร ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรทิพย์ คำดี
นายนิคม วงศ์นันตา

อาจารย์สุนทร คำยอด
อาจารย์ลักษณ์ ชำปู้

ฝ่ายศิลปกรรม รองศาสตราจารย์นครเศร รังควัด
นายสุพจน์ ศรีบุญปวน

ภาพประกอบ สำนักราชเลขาธิการ
นายสุรพล สุขพงษ์ไทย
ดาบตำรวจศุภชัย ยี่เก็งเอี่ยม
นายนิคม วงศ์นันตา

ต้นน้ำแม่สา ตระการตาไม้ดอก
ส่งออกพริกหวาน บ้านพักโฮมสเตย์
ประเพณีไทยม้ง ถิ่นดงมะระหวาน
ตำนานขุนหลวง บวงสรวงพญาแสน
ดินแดนมะแข่วนหอม หลอมรวมวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแยง

อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

The Book Expert

บริษัท เชียงใหม่ ดอคคิวเม้นทารี ดีไซน์ จำกัด
0 5341 2286, 08 1881 2523